

308669

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 2 } వైస్ వట్టణము 1915 నంబరు నెల 21 వ తేది మంగళవారము { NO 224
నంబరుము. ౨. } రాష్ట్ర నామ సంవత్సర మార్గ శిర శుద్ధ పౌర్ణమి ౧౯౧౬ { సంచిక ౨౨౪

గాంధర్వ పూట

హార్మోనియములు

హిందూస్తానీ కళాకర్త కీర్తన తగినట్లుగా ప్రత్యేకముగా తయారు చేయబడినవి.

1 నెం. పూట రూ. 80-0-0
8 నెం. గారంటీ 2 నెం. పూట రూ. 20-0-0 2 నెం. గారంటీ 2 నెం. హార్మోనియములు తృప్తికరములు కానియెడల 10 రోజులలోపుగా రిటర్న్ చేయవచ్చును. మానద్రు 17-లు మొదలు ఆనేకయితర హార్మోనియములుగలవు. ఉపాధ్యాయులు లేకనే స్వయముగా హార్మోనియంవాయించ నేర్చుకొనుటకు తగిన గ్రంథమునం దిప్పుడు శ్రీమాక్ బల్లారి కృష్ణమూచార్యుల వారి నాటకపాటలు సహగలవు విశేషముగా ఖచ్చితముగా విగాన ఆలస్యముచేసి మోసపోతుడు. వెల 2 రూపాయల మాత్రమే. రోజు, సింగరు, రాత్రి, సన, హంబరు, బ్రయింపు నైకలును కావలసినవారు మాకు వ్రాయుడు. మద్రాసు ప్రోద్దు సప్లయింగ్ ఏజెన్సీ, 15 బ్రాడ్వే, మద్రాసు

కాకినాడకోటిపల్లి మోటారుబండ్లు

14 నెం. జనమయెక్స్ మోటారుబండి ప్రత్యేకముగా ఉదయము ౫-7-80 బు కాకినాడలో స్థానిక మునిసిపల్ కచ్చేరికి నెడటకనున్న మోటారు ట్రాన్సిట్టు కంపెనీ ఆఫీసులో నాండి బయలుదేరి కోటిపల్లి ౫౦ 9-40 బు చేరును. తిరిగి కోటిపల్లి ౫౦ 10 బు బయలుదేరి ౫౦ 12-30 బు కాకినాడ చేరును. మధ్యాహ్నము, ౫౦ 1-30 బు కాకినాడలో బయలుదేరి ౫౦ 2-50 బు చాచిరావు చేరి, తిరిగి ౫౦ 3-20 బు ఆక్కడ బయలుదేరి ౫౦ 5-0 బు కాకినాడ చేరును. నలుగురు యెక్స్ మామూలు మోటారుబాండ్లు ప్రత్యేకము వలయువారికి మానద్రు సిద్ధముగా నున్నవి. శిట్టకెప్పిలుకోరినవారికి ఫంపునును. రంగూను టేకుకలక అంకా పలకలు రవునకట్టులు కమ్మలు వగయరా పూర్వముకంటే ధరలు తగ్గించి విక్రియించుచున్నాము.

Telegraphic Address :—Motorcar Cocanada.
The English Motor transit Company,
Automobile Engineers
COCANADA.

వెల స్వల్పము! శుభముదీకము !!

ఆమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమమృతము
చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి వెల 0.8-0.
తలనొప్పులమాన్పును, వాయుపుబొట్ల పోగొట్టును
చర్మపునొప్పుల బారదోలును. పొట్లపోగొట్టును
వనమూలికలచే హిందూ దేశేయండు
తయారుచేయబడు మంచిమందు.

సువాసన గలిగియుండును.
ప్రతిఇంటనుండదగిన చౌకయైన వైద్యసహాయము
అమృతాంజనం డిపో, 109, ఫ్రేరిరోడ్డు, బొంబాయి.
7, తంబుశెట్టిపేర్ది, మద్రాసు.

ఇండియన్ మెయిల్ లీవరు వాచ్

5 స.వత్సరములు గ్యారంటీ గలది.

చక్కని గొలుసుతో వెల 3.0 0 పోస్టేజి 0-4-0.

ఇది మా కొంతకే సిద్ధపరచబడినది. కావున నెరవేర్చడంలేదు. వెల స్వల్పమైనను ఫలమధికమున యునుభవమున తెలియును. దృఢమైన సామానులచే జేయబడి డబ్బు పూర్తి అగు గ్లాసుదూము కలిగియుండుటచే చాలాకాలము నిలవక తృప్తికరముగ తనిచేయును. గడియారము వెట్టపై 'ఇండియన్ మెయిల్' అను శీర్షిక ఉండును. వెట్టలోపల గ్యారంటీ ప్రతీ మతికించి యుండును.

ఇండియన్ మెయిల్ గ్లాసుదూము లేనిది వెల 2.8-0
చిరు నామా:—సుప్రీయరు వాచ్ కంపెనీ.
పోస్టుబాక్స్ నెం 167 మద్రాసు

కాటోల్ పాదరు

స్వల్పము, చీమలు, ఈగలు. చిక్కుటలు మొన్నగు క్రిముల బుట్టించు వలెను వశంపరేయును. టోన్ 1-కి అ. 0.5-0

కాటోలు వత్తులు

కోమలను, ఈగలను నశింపజేయును, పారదోలును.
240 కట్టులుగల పెట్టె 1-కి అ 12
మీదవారతగ్గములకు చీమలును పడకటింపయందు నల్లబను
కోమలను, పుస్తక పేజీకలను చివటలుబాది హాసాను.
సోలుమంజెట్టు:—శ్రీ. హర అంతురే,
16 వైసాబజారు రోడ్డు, మద్రాసు.

అందమైన 1916 క్యాలండరు

ముద్దులాలి కెక్కి మోహనాంగి సౌందర్యము, లావణ్యము ముగ్ధత్వమురమ్యముగ లిఖించుబడినవి.
డిసంబరు నెల 31 వ తేది జూలై నాక సారక బాగు రూపముల విలువగల మామందుల గొనువారలకు క్యాలండరు విచిత్రముగ బంపబడును.

పోస్టు ఖర్చులకై అణాచీటిని పంపవలయును.
ఇతరులకు వి. పి. ఖర్చులతో 0-4-0; 12-కి వి. పి. ఖర్చులతో రూ. 1-12-0.

అమృతాంజనము నొప్పులకు సిద్ధామృతము.

చక్కని డబ్బీతో రూ. 0-8-0; డజన్ 1-కి రూ. 5-4-0.

తామర తైలము	పండ్ల పాడి	మోహినీ తైలము
డబ్బీ 1-కి 0-4-0.	డబ్బీ 1-కి 0-2-0.	సీసా 1-కి 0-12-0.

పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము. అనేక చోట్లలో విక్రయించబడును.

అమృతాంజనము డిపో,

109 ఫ్రేరిరోడ్డు, బొంబాయి. 6 తంబుశెట్టిపేర్ది, మద్రాసు.

యధ్యక్షులను క్యాలండరులు కోర్టి ప్రతులు ముద్రింపబడుచున్నవి. దరఖాస్తులను వెంటనే పంపుకొనిన యాభాగంకు గలగల.

వనోపధి సారసవరిల్లా.

(28) ఇది జహానునంబులు నెత్తురుగడ్డలను మరియొక సకల చర్మకోగములను బాగుజేయును. కీళ్లపోట్లు, సాతవాముపుపోట్లు వీరసవట్టు, రక్తబాగామలనగలిగిన అన్ని రోగములను దీనివలన నయమగును. ఇది చర్మమునకు రంధ్రవికలిగించును. నాడెంతోపులులకు పుష్టినిగలిగించును. నెత్తురు కుద్దివలది వృద్ధి జేయును. దీనివలన శరీరమాంస బలము, ఆరోగ్యముకలుగును.
ఒక సీసామందును వాడిన లోడనే శరీరములో నొకవిధమైన మాంసము గనుపించును. రెండు సీసాలు వాడిన లోడనే శరీరము బాగుమగును. సీసా వెల రూ 1-4-0.
కున్నకుమందా:—ఇది చర్మమును మృదువుగా జూపచేసి రోగమును కుదుర్చును. భారతమధువల్లి(తాగుటకు నుండు) నాగరీతైలము వైపు లేకు మందు. ఈరెండుకీ సెలరోజులకు సరిపోవుమందు 5-0-0.
ప్రాప్తైలు:- పి. డి. సావంత్, ౧౪౮, చినసవాడి, నం. ౨, బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT Finaswadi, No. 148 No. 2, Bombay

తేజాలాభివృద్ధి ప్రత్యేకము. మరియు ఇట్లు వాగ్మయము.
యన్. వి. రంగారావులు,
రిజి. పరవామి త్రిశుక్ల వీధి, చెన్నపురి.

ఇంగ్లాండులోని భారతీయ విద్యార్థులు

ప్రస్తుత స్థితిగతులు

ఇంగ్లాండులోని భారతీయ విద్యార్థుల పరిస్థితులు

ఇంగ్లాండులోని భారతీయ విద్యార్థుల పరిస్థితులు... అనుకోకుండా సంఘము కలదు. దీనికి గా. నెటా ల్యాండ్ గారు అభ్యుత్థులు. విద్యార్థులను అనుకోకుండా అనుమతిగాగ ఇంగ్లాండునకు పంపిస్తూ మనవిద్యార్థుల స్థితిగతుల నరసి వారికి వలయు సౌకర్యములను జేయవచ్చుటయే యీ సంఘమువారి ముఖ్యకార్యము. ఇటీవల ఇంగ్లాండులోని భారతీయ విద్యార్థులస్థితి దుస్సహాయమగుచున్నది. వై సంగఘమువారు ఈ విషయమున "బొంబాయి క్యాపిటల్" పత్రికలో నొకవివేదికను ప్రకటించిరి; మఱియు, ఇండియా కార్యదర్శిని, ఇండియావర్న్ మొంటుమెంట్ బంధులకై జేయుచున్న సభాపర్యవేక్షణలో చరమునకు పీఠిక తీర్మానమునకూడ బంపియారు. ఇంగ్లాండులోని స్థితిగతులను వారుగ దెలిసికొనిన యొక విశేషము వై తీర్మానమును నడువారియను "బొంబాయి క్యాపిటల్" పత్రికకు నిల్లు వాగియున్నాడు:-

"భారతీయ విద్యార్థుల పరిస్థితులు... ఇంగ్లాండులోని భారతీయ విద్యార్థుల పరిస్థితులను వారి కారణములను దెలియజేయుచు ప్రకటించిన బహిరంగ విజ్ఞానములకు అనుబంధముగా మఱి కొన్ని విషయములను విచరింపవలెనని జేయుచున్నాను. అచటి భారతీయ విద్యార్థులు కొంత భార్యభి మానములను, కొంత అచటివారి స్థాన బలదర్శనములను, మఱి కొంత అధికారాల అప్రస్తుత ప్రస్థితిగతులను అర్థముచుండ, అంగ్లేషులను తటస్థ భావము ఈ కష్టకారణములను తోడ్పడి వారిస్థితి దుస్సహాయమగుచున్నది. రెండు సంవత్సరములక్రితము కీర్తిశేషులైన గోకలే గారు అందఱలో సహజేతమైన భారతీయ విద్యార్థుల కొక యువనాగ్రమునిచ్చిరి. అప్పుడు వారు, "ఎంతకాలము హిందూజాతి పాలనమునకు ఇంగ్లాండు వారు బాధ్యులగుదురో, అంతకాలమును విద్యార్థుల స్థానము అదేకాదు అప్పుడు మన యువజనులకులకు." అని చెప్పిరి. (బ్రిటిషు పార్లమెంటు ప్రజల యువతరములను నే వాగ్దేవతలని తెల్లముఖమును మూలము నకు నీచముగా మన యువజనులకు కల్పించును. కాని వారి ప్రసవదిన, మనవిద్యార్థులు అచటివారిలో హితు సమాన అకాళ ఆదరణములకు పాత్రులగుదురని చెప్పబడుచు నంతకంటె బలవత్తర కారణ మొకటి మున్నది. మనదేశములోని అధికారస్థానములకై యేర్పగుటచే కొన్ని పరిక్షలు ఇంగ్లాండులోనే గాని యిచ్చబడవు. అచటకు నిచటను ఏకకాలికపరిక్షలు లేకపోవుటచే తత్పరీక్షలకు జరిపి చూడగుటచే మనవారల ఇంగ్లాండునకు పోవలయును. కాని అచటికే కాకలాదికాకల మనవారలను విచ్చలవిడిగా జేర్చుకొనకున్నాడు. ఈ నిషేధము యొక్క యర్థ మేమి? మనవారలకు అధికారోద్యోగములునుండి దూరముజేయుటయే కాదు! కావున ఈ నిషేధమును తొలగించుటకై మనవారలకు అచ్చటికి స్వేచ్ఛగా రా నిమిషమయ్యును.

ఈ కార్యధర్మము కేవల తత్వవిచారమునందు ఎంత నిర్లక్ష్యముగాను, నెంత సమంజసముగాను కనపించినను, బ్రిటిషు విద్యార్థులలోకి మనవారలను జేర్చుకొనటకు అభ్యంతరములు అధికములుగా అనేకములుగా బయలుపడెదలినవి ఇటీవలకు. అసలు మనవిద్యార్థుల కెచ్చటికి? శంకించు వారుకొందఱును, భారతీయ విద్యార్థులను జేర్చుకొనట తప్పని సరియాలని ప్రశ్నిస్తున్నారు కొందఱును భాంతియులకు అటువంటి వాక్కు ప్రత్యేకముగా లేనేలేదనువారు కొందరును గూడబడుటచేసారు. అనుభవములను, బాధ్యులను తోకాలలోను, విద్యార్థులను ములలోను, ఇండిసిరింగులలోను, వ్యావసాయక పాత్రలలోను, కృషివిద్యార్థులలోను, ప్రకృతికావ్యోద్యోగకాలలోను మనవారలను నిర్లక్ష్యమున వారలను జేర్చుకొనకున్నాడు. దయార్థముగా వీరినిజేర్చుకొన వలయునే గాని, నిర్లక్ష్యమును పాటించుటకై కాదు. అచటివారు మనవిద్యార్థులకు అహితులగు లాటివారి గా గణించుచున్నారు. లాటివారుగనుక మనవారు కొన్ని అనివార్యపు ఇబ్బందులను నోర్చుకొనవలయును. ఇప్పుడున్న కష్టము తెచ్చుచుకాకున్నచో, నదియు నొక యువకౌరముగానే భావించుకొనవలసిన స్థితినిచ్చును.

అన్యధ్యయోగ కేంద్రీకౌనున్న కొన్ని కళాశాలలు మనవారల నసలే జేర్చుకొనవు. మఱి కొన్ని కళాశాలలు కంపెనీర మునకును వురచోప్పన జేర్చుకొననునైద్యక కళాశాలలు ప్రాచ్య

లను నూటి కంటెమందిని యేదో బహుస్వల్పముగా జేర్చుకొనను. ప్రాచ్యులనబడు వారిలో మన భారతీయు లింకను స్వల్పముగా నుండుననుట. విద్య విద్యార్థులను ములకును, వారి దుస్థితిగతులను జేర్చుకొనటకు అంగ్లేయ విద్యార్థులకు నుండవలసిన విద్యార్థులలోకంటె మన వారలకు నెక్కుడు పాత్రణతి అవసరమని యేర్పాటు చేయబడినది. అంగ్లేయ విద్యార్థులకు కళాశాలా విద్యా తరగతులను జేరటకు దగిన పాత్రణతి యుండిన వారును; మన వారల విద్యవిద్యార్థులకు కష్టము నందిన కాని జేర్చుకొనవలసిన జేర్చుకొనబడిన పిమ్మట మన అంగ్లేయ విద్యార్థులను భారతీయ విద్యార్థులను సమావేశిక నాదంబు బడవచ్చును. నైరక శిక్షణను బొందు అప్రసన్న ప్రయత్నమును కొనుగోరికి భారతీయులను జేర్చుకొనరు. కేంద్రీక కళాశాలలో "ఫెలోషిప్" అనగా సభ్యత్వ పదవిని సంపాదించు భారతీయులకు నలనుపడదు. అందఱులూ నైద్యక కళాశాలలో స్నాతకాంతిక విద్యనందుటకు భారతీయులకు నలను పడదు. ఈ విధములకు అచట (బ్రిటిషు విద్యార్థులకు అధికార విద్యార్థులను రహస్యముగాను బహిరంగముగాను జేయునట్టి నిరసనమునకూడ జేర్చుకొను విద్యార్థులచట, అనగా స్వతంత్ర్య నిలయునకు నచ్చు ఇంగ్లాండులో ననుభవించుచుండు అదరణ విధానము లేదు పడగలదు.

మన విద్యార్థుల బాములింకిటితో తీరలేదు. దుస్సహాయము నటువంటి కష్టమునకు నోటియొన్నది. ఇంగ్లాండులో మున్న చాల కళాశాలలలోనొక విషయముకలదు. ఇండియను స్టూడెంట్సు డిపార్టుమెంటు (అనగా భారతీయ విద్యార్థులకై యొక్క నిర్ధారణలతో యే విద్యార్థుల ఆ కళాశాలలు జేర్చుకొనవు మనదేశమునందు అవిద్యార్థుల యొక్క విద్యార్థుల నను ఎంతకీ యుకమైనను, నెంత జనుప్రదమైనను, అతడు మనవిద్యార్థులకు నులలోనున్న డెడకి నెంతెంతకీ రై ప్రకముల సంపాదన, ఆత డెట్టికమనీయ కుటుంబములోని వాడైన నేమియు లేకలేదు; అచటి విద్యవిద్యార్థులకులలో నివియేవియు నతనికి నిరపున సంపాదించనేరవు. ఇతనికి నిరపు దొంగవలయునంటే అడిపార్టుమెంటువారి సాదరణ ప్రతిక బంధనమును దర్శము మీద అడిపార్టుమెంటువారికి తమ చే సాదరణప్రతికల బడము విద్యార్థుల నిడదడి సామర్థ్యములకు నుండి ప్రత్యక్షమనకు ముందేనేరదు. మఱియు నేవిద్యార్థులయందు ఇంగ్లాండులో జరుగు సెంచి, తనకొక సాదరణప్రతిక నీయుడని యాడిపార్టుమెంటు వారినికొనిన, అట్టి వారికి సాదరణప్రతికలను నీకి తప్పనిసరికాదు. వారి యిష్టమునచ్చిన నీయవచ్చున; తేనివో మానవచ్చును. ఇదియంతయు బూర్తిగా వారియిష్టముసారమే చేయవచ్చునగాని నియమక మేమియులేదు. ఈ నిషేధము జేర్చుకొని కొందఱు సమ్మతురు; కొందఱు సమ్మతి పోవురు; కాని, యథార్థమున నొకవిద్యార్థి యనుచు జేర్చుకొన బడవలయునా కూడ దా యువవిషయమంతయు పూర్తిగా ఇండియను స్టూడెంట్సు డిపార్టుమెంటు వారిచేతిలోనే యున్నది; ప్రస్తుతపద్ధతుల ప్రకారము అవిద్యార్థుల యొక్క కై సామర్థ్యములతో నెంత మాత్రమును సంబంధములేదు.

ఈడిపార్టుమెంటువారు తమచేతిలోనిమిడి మున్న యా యధికారమునంతను గ్రహించి, దీనిలో నిమగ్నమైయును నూరి కెపోయియును. నీ విసఫారము త్తములను నిర్లక్ష్యమునకు గాని, తమసాంప్రదించుటచేసి గాని వానిని నీయును. ఈడిపార్టుమెంటు వారిసంరక్షణలు కానివారికి అన్యధ్య, కేంద్రీక కళాశాలలో జేరటకు నిషాధము లేదువచ్చు. ఇంకను నిరతి వోటులందు కూడ ఈడిపార్టుమెంటు వారిసంరక్షణ మాత్రకకు నున్నది. అధికారుల తిడిభిలో నుండుటకు నేవిద్యార్థియు నిచ్చుగింపకు; ఈ ప్రకారము ఈడిపార్టుమెంటు వారి సంరక్షణము నిర్లక్ష్యమో అత్రాగోవకారణముగా నెంచబడును. కాని విద్యార్థి యొక్క అభిదానము ప్రత్యేక కౌలకమీదనే యీ సంరక్షణ మాయమగుచున్నదనినాడు. వై విషయము నంతను జదివినవారికి నిండు తపత్యముతో రెలియవచ్చును. ఈడిపార్టుమెంటువారి నిషాధములే యే కళాశాలలకు తమమారునకి తాత్రాంతరమును, నీ సంరక్షణమునకు నియ్యుకొనిన గాని నీ విసఫారమును అయ్యు, ప్రతికొడికొడియును. ఈ సంకల్పిని నెగిరిపెట్టుట కుహురుకు విద్యగరవనెంచు ప్రతి తండ్రియు ఈస్పర్ధికారములను గుడిపార్టుమెంటుయొక్క సంరక్షణమును గోరుట యందు నెంతస్వేచ్ఛకులతో బయలుపడును. ఇటీవల విద్యార్థుల మెంతిత్వంలో మున్నుకారణముగ మనముండుగలదో తెలిసికొనటకంటె గా కష్టమంతి బోదు.

మనవిద్యార్థుల స్థితియున్నది. అదిననది కాదినను ఇంతకంటెను దుస్సహాయమగుచున్నదనినదో వింతకాదు. "ఇటీవల, ఈదేశములోని (ఇంగ్లాండులోని) భారతీయ విద్యార్థుల స్థితియంతకంటెవత్తరమగుచున్నది. భారతీయ సంఘముయొక్క యావచ్చుకీ వినియోగించి వారికి సాహాయ్యము జేయకపోయినచో తుదకు వారిస్థితి కేవలము విద్యార్థులకూడ కావలదు." అని గోకలే గారు చెప్పియున్నాడు. అచటానియు డెప్పడును భారతీయ విద్యార్థుల స్థితిగతుల నరసివారి కలయు రీతిని సంస్కరింప ప్రయత్నించుచుండెడినాడు. తత్ప్రయత్నములను పురస్కరించుకొని భారతీయ విద్యార్థుల పరిస్థితులు మారు పనిచేయుచుండుటకు భారతీయ లెంతయు కృతజ్ఞులు. భారతీయ విద్యార్థులకు మన యావచ్చుకీ భారతీయులకు జేయు మనోహస సభామాదమున వివిషయమున నొక తీర్మానమును తీర్మానించుటకంటె మత్స్యప్రకారము గు కార్యము మఱొకటి యుండవలసిన సంఘాభ్యుత్థులగు శ్రీ యువ సేబుల్యాజ్ గారు చెప్పియున్నారు. జేయుచున్న సభా మొక్క విషయార్థాంత సంఘమువారి పర్యవేక్షణచరమునకు ఈక్రింది తీర్మానమును బంపివారిని వినుటకు నెంతయు సరిసింపదున్నాడు.

"ఇంగ్లాండులోని విద్యార్థులకు భారతీయ విద్యార్థులకు జేర్చుకొనటకు జేర్చుచుండు అభ్యంతరములను పిమ్మట వారికి చట నీయబడు అసమానాదరణమును వాగ్దేవతలూ కార్యదర్శి కను అధికారకై సామర్థ్యములను వినియోగించి భారతీయ విద్యార్థులకు సహజ అదరణ అకాళములను కలుగు జేయుదురు గాతమని ఇండియా కార్యదర్శిని ఇండియా గవర్నమెంటువారికిని యీ సభావారు నివేదించుచున్నాడు."

కష్టపడుచుండు మనభారతీయ విద్యార్థులకు తమదగల సాధనాలని వ్యక్తపరచుచు జేయుచున్నామన విద్యార్థులు ప్రభావితమయి విషయస్థితి సంఘాభ్యుత్థులు ఈతీర్మానము ఆమోదించురని నమ్ముచున్నాను."

సనాతన ధర్మసభ

బొంబాయి పురమున కొకసమావేశము. దర్శంగ సుహృద్ కళాశాల వృత్తిస్థితి పురాణముల ననుసరించి సనాతనధర్మము నిర్ధారించి సంపాదించుటకు నుంచార మొనర్చుచుండిరి. బొంబాయిలో రాష్ట్రీయ హైందవ సనాతన ధర్మసభ నొకనాని నేర్పరకు పీఠదేశించియుండిరి. వీరు బొంబాయివగరమునకు వచ్చిరి. అచటి హిందువులు వీరిని గౌరవించిరి. బొంబాయిలో నొకసభ జరిగెను. అసభకు వీరధ్యక్షులుగ నుండిరి.

అన్ని రాష్ట్రముల యందుండు భారతీయులను నాతి వివక్షితక సర్వకాలముల యందును తమకు సామ్యధర్మము జేయు మతైకత్వమును తమమనసుల బలపరచుటకు తమ సహాయముల నారయకలయుననియు, మున్నుజేందరియు, హైందవుల కెల్లరులను సమానముగా నున్నది, మతైకత్వ సంబంధములకు సర్వములను భారతీయులు ఎల్లప్పుడు తమ హృదయ ఫలకముల నిలుపవలయుననియు అను నూచనముల సభివారు గ్రహించవలసిన శ్రీవారు తమ ఉపవాక్యములను నాడిరి. నవిన కాలముల కనుగొనబడిన కాస్త్రాంతముల హైందవులకు లభించుకొనవలయును. ప్రకృతికావ్యములకు జేసిన బోను గాని కనుగొనన విషయముల గీతాభాష్య అర మొనరించుడిక అంతముల కాస్త్రాంత సారముగ సుప్రచరమయిండు ఎంతయు కృత్రికరము. మతవిద్యము, లోకవ్యవహారములను సూచించి బోధించబడవలయును. ఈ విషయమున నొకసమావేశ హైందవ విద్యవిద్యార్థులను నేర్పరము కలుసులించించుటకు శ్రీవారు తమ కృతజ్ఞతను వ్యక్తపూర్వము జెల్పించిరి. ఈ విద్యవిద్యార్థులయనువలన సామ్యత్వవిద్యయందలి యింది అంతములను, పురాతన హైందవ ఆచార్యుల వింతయందలి ఉత్తమాంతములను సంగ్రహించి ఉదాహరణలగు యువ డలు బయలుపడవలసిన శ్రీవారు నెలవిచ్చిరి.

తమ తాలూకు మతవిదాన సమసమావేశముల యంద స్థితియును శ్రేయస్కరముగా ఆయుగా రోగ్యత్వముల గూర్చి పార్థము సలుపవలయునను తీర్మానమును మహారాజావాను ఏవారించి. తీర్మానము సమర్థుల అనుమతిపడెను.

బ్రహ్మచారిలకొక ఆశ్రమమును బొంబాయిలో సనాతన ధర్మసభను స్థాపించుట కేర్పాటులు జేయుమిత్త ముండు ప్రతినిధిసంఘ మేర్పాటు చేయబడెను.

శ్రీహమ్ సా హెబు గారును, శ్రీబాగో సా హెబు గారును ఈసమావేశమున బాలుగొనరి. దొంతకమునా శ్రీహమ్ సా హెబు గారును సానాథాంతికిగ ముండుననియు గొలి బొంబాయి నకు వారిప్రతినిధి అనియు హమ్ సా హెబు గారు చెప్పెను.

అనంతరమున చొబుగారు మువ్వనీనిచ్చి, ముందరతీర్మానమునందలి మూలపనూత్రికముల శ్రీరాజప్రతినిధిగారి నుండు ఆలోచన సంఘముయొక్కయు ఆమోదములకు నీయున్ను విషయముల మీద తెలియపరచి.

శ్రీగవర్నరుగారి పర్యటనము

శ్రీగవర్నరుగారి రథోహించిన ప్రత్యేక పురగవర్నరుగారి 17 వ తేదీ రాత్రి ఒంటిగంటకు నెల్లూరుకు వచ్చిరి. నెల్లూరు రైలుస్టేషనునందలి రెండవ వరుస పట్టణమీద గా బండి నాటి రాత్రికి నిలువబడినది. 18-వ తేదీ యందు మన 7 గంటలకు మొదటి రథం పట్టణమీదికి తీసికొనిపోయి నది. శ్రీచాళు బండిలో నుండి దిగిన వెంటనే శిల్ప కలెక్టరు దివానుబహదూరు ఆర్. రామచంద్రరావుగారు జిల్లా బోర్డును సూపర్వైంటెంట్ డిప్యూటీ సర్పంచు వీరగాడు మున్సిపల్ కౌన్సిలు ఇన్చార్జును ఏ. సంతాన రామయ్యగారు రవ్వలను శ్రీవారికి స్వాగత మొసంగిరి. శ్రీవారి సురక్షింపుతో ప్రేమను నుండి రాజకీయములగుండ లక్ష్మీ నర్సారెడ్డి పురమందిరము నకు తీసికొనికెళ్ళిరి. ఉదయమునండి ము ప్రజలు రాజమాన్య చాల కొద్దికొలది గుంపులుగూడి నుండిరి. పురమందిరము నందలి దేవాలయమునందు మేళము మేళవించుచుండెను. మ్యూసిసిపల్ కౌన్సిలు రి. రామయ్యగారు ప్రాథమిక పాఠశాల లలోని బాలుకు పురమందిర ప్రాంగణమున వరసలు దీరిరివిది ప్రత్యేకముగా విచితములైన యభినందన గీతములను పాడిరి. శ్రీచారా బాలగారుకల గీతముల నాలకించి పురమందిరమున ప్రవేశించిరి. ఆచట సమావేశమైన వరసలు శ్వాయవారులు ప్రభుత్వోద్యోగము భూస్వాములు జమీందారులు రాజులు మహారాజులు మున్నగువారిందను కరతాళ ధ్వజలతో శ్రీచారికి స్వాగత మొసంగిరి. కలెక్టరు రామచంద్రరావు శ్రీచారికి శ్రీచారికి ప్రముఖవచ్చును సమర్పించెను. వెంకటగిరి మహారాజుగారు జమీందారులగు జిల్లాబోర్డు వైసు ప్రెసిడెంటు మా. ఏ. ఎస్. కృష్ణారావుగారు రి. రం. కు దాక్షుడు డి. డోనీవారగారు దోనీసాగారు కలక్టరు రామచంద్రరావుగారి భార్య, భూమిరై జిల్లా పాఠశ్రస్థు ఆఫీసరు ఎఫ్. ఆర్. పు. నాలుగువార గారు, దోనీ సాగారు డిప్యూటీ. ఎఫ్. బో. టు. మ. ను దోనీ గారు సాల్పు అబ్బూరి ఆసిస్టెంటు కమిషనరు రావు సాహెబు ఎం. వెంకట్రామయ్యగారు, బో. ప్రభు సూపర్వైంటెంట్ జి. నర సింహులు నాయకులుగా ఏ. కృష్ణస్వామయ్యగారు, పుర మందిర నిర్వాహకులు కే. బి. లక్ష్మీనర్సారెడ్డిగారు మున్నగు ప్రముఖులందఱు కడకు వచ్చిరి.

చక్కగా నలంకించ బడిన విమానముక్రింద నుండి బడిన యున్న తాననన శ్రీచరణప్రసంగము ముగిసిరి. ఆ ప్రత్యేకముగా జిల్లాబోర్డువైసు ప్రెసిడెంటుగారు జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులు ఎఫ్. వెంకటేశ్వరగారు మ హమ్మదీయ విద్యాలంకు కార్యదర్శి మహమ్మదు జయదీయ సాహెబు బహదూరుగారును సన్మాన ప్రత్యేకములను ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగా చేసి ఆ సంతకముల కథ్యులను శ్రీచారికి పరి చితుల గావించిరి. యధావశ్యత సంతకమును శ్రీచార్డు సాగ్న ధోమ నివట్ల రాజభక్తి ని నిజముగా కొరకు కట్టదలను నూదించుచునున్నట్లు అన్ని వ్యాస ములగున గూడ ప్రాయచిడెనది.

“దొరతనమువారి సహాయమున పురపాలకసంఘమునకు చాలయభివృద్ధి చేయవలసి నెల్లూరుపట్టణమునందు ముడిక కాల్వల ఏర్పాటుయనకులకుగ తలంకుటవలన చాల యి ష్యుండి కలుగుచున్నది. ఈ యి ష్యుండి ని తొలగించ గోరెదము. పురపాలకసంఘ సభ్యులసంఖ్యకు 21 వరకు పెంచుచు గోరెదము. కథ్యులలో శ్రీమందిరి నియోజియంధి కారము 1891 వ సంవత్సరమున తొలగింపబడినది. దానిని మరల నిర్మించగోరెదము” అని మున్సిపల్ కలెక్టరుగారు విన్నవించిరి.

“ఇవనదానిని నేయించుటగుర్చి దొరతనము వారు చాలకద్ద ప్రయత్నమునందులకు కృతజ్ఞులముకాన యాజిల్లాలో ఇవనదారులను నేయించుటకు గూర్చియు మోపాడు కౌన్సిలుగుర్చియు నెంటునే పరిశ్రమయించ గోరెదము” అని జిల్లాబోర్డువారు విన్నవించిరి.

“జిల్లాలో విద్యార్థివృద్ధి తక్కువగా నున్నది ఈ జిల్లా లో నొక కుడవరదాని కి కాళుల నేర్పరుగగోరెదము. శ్రీ లెటరులకు నేర్పరుగ కళాశాల మోపుటకు ఉపాధ్యాయుల కొక బోధనాధ్యక్షుల పాఠశాల నేర్పరుగగోరెదము. వ్యవ సాయ కమిషనులను గూర్చి పరిశోధనమును చేయట కను మొదలిది ని యి తులకు మాపుటకు యొక పోయ నేర్పరుగ గోరెదము నెల్లూరు తాలూకా బోర్డునకు అధికారాధ్యక్షునిజిల్లాబోర్డునకు అధికారతాపాధ్యక్షునినియ నియమించగోరెదము. నెల్లూరురైలుస్టేషనులో సౌకర్యముల చాల లభ్యమగునట్లు” అని జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘమువారు విన్నవించిరి.

“మహమ్మదీయ విద్యార్థులకు మరలద్యోగములకు నెలకు రు. 30 లు ఇచ్చించుట గోరగా దొరతనమువారు నిరాకరించిరి కాన నావియమును మరల నాలోచింపవలెనని గోరు చున్నామని” మహమ్మదీయ సంఘమువారు విన్నవించిరి.

మహమ్మదీయ సంఘమువారు తమ సన్మానప్రత్యేకముల అభ్యుదయతో చేయబడి వెండిగూడుగా నమర్చబడిన పేటి కలొనిది సమర్పించిరి. జిల్లాబోర్డువారు నెల్లూరుపట్టణమునం దలి శ్రీరంగ వాధస్వామి దేవాలయ గోపురముమీదిని మంచి గంధపుకలతో చేయబడిన పేటికలొనిది సన్మానప్రత్యేకముల సమర్పించిరి. తక్కిన సంఘముల వారందఱును గూడ మంచి గం ధపుకలతో చేయబడిన పేటికలొని నే యిది సన్మానప్రత్యేకములను సమర్పించిరి.

పిమ్మట శ్రీగవర్నరుగారి యిటుల నుపసంగించిరి.

వెంకటగవర్నరుగారుండిన సర్ ఆర్థులలో గారు 7 సం వత్సరములకు పూర్వ మిప్పట్టణమునకు వచ్చిరిని మిలీటరీకి యువవ్యాపకములను తెలియచున్నది. నే నీజిల్లాను ఈ నెల్లూరు పట్టణమును చూడవలెనని చాలకొరిక కలిగియుండిరి. నేను ఈ పురమందిరమున తేజాభివృద్ధికి పనిచేయుచున్న వారందఱును సమావేశమై యుండగా చూడగలుగుటకు చాల శంకింపచుచున్నాను. మిస్ట్రీమిస్ట్రీని యధ్యక్షులును పోయి యున్న పిల్లలపట్ల మిత్రుల గౌరవము విషయమునందు మిత్రు లు కలగియున్న విషయము వినుటకు మరలతి శంకించిరి.

నెల్లూరు పురపాలకసంఘమువారు ఈపట్టణము పరి శ్రీచులకును చిరికలకును చాల వానికెక్కి యుండె నని నుడిచిరి. ఇచ్చడు నేతరం గులు నేయట మున్నగు పరిశ్రమలు ఊడించుటకు మిత్రుల నే నేనూడ చిం రించుచున్నాను. నేతరంబందకు కాస్త్రముకను నేతరని నేర్పుటకు దొరతనమువారు రెండు సంఘముల నేర్పరిరి. 1891 నొకసంఘమువారు మిల్లీటరీగూడవచ్చెదరు. రంకు లను చేయటకుగూర్చి పురపాలక పరిశ్రమిక పాఠశాలలో నీ జిల్లమునగూడ నేర్పించుటకు దొరతనమువారు రేర్పాటు చేయవలెనని దీనివలన రాజధానిలోని వారిందరికిని గూడ నుపకారము కలుగగలదు. ఈ పందర్శనకు ఈ నెల 21 వ తేదీని చెప్పిపురలో దొరతనమువారి ఏర్పాటు ననుసరించి దక్షిణ హిందూస్థానములోని పరిశ్రమలన్నియును ప్రదర్శించ బడునని మిత్రు లెఱుఱుచున్నాను. ఈ రాజధానియందు వ్యవ సాయము చేయుట చేపలకు పట్టుట, అడవులను పెంచుట, నాణ్యము పరిశ్రమలు మున్నగు వానిని గూర్చిన విషయము లను విస్తారముగ తెలియించుటకు వ్యవసాయమునకు వత్తల మార్గములను చూపుటకును రాజధాని యందలిటకు చెప్పి పురలోనుగల అన్ని పరిశ్రమలయందులలోను చేయబడుచున్న సామ్రాజ్యము చూపుటకును ఈ ప్రదర్శన ముద్దేశింపబడినది. ఈ ప్రదర్శనమునకు కలిగవారికి చాలలాభము చేయగలదు. కాన నెల్లూరు పరిశ్రమలను నేగి అందలి లాభమును బడె యుడుగుగతయిని గోరెదము. ఈ పట్టణమున కొకాయాలు విద్యుదులుటవలన ప్రజలకు చాల సదుపాయముగా నున్నదని వినుటకు శంకించిరి తక్కినపనులగూడ త్వరలోనే పూర్తి యగునని తలచెదను. మరీకాల్వలనుగూర్చి మిత్ర మొదట నేర్పరుచిన విధానము చాల వ్యయప్రధానమని గోచినది. ఇప్పుడు ధనశోపమున బట్టిచెప్పవత్తుల కనకాశములేదని తగు మాత్రమున నేర్పాటు చేయబడవచ్చును. నియోజక స్వాతంత్ర్యములను గూర్చి మిత్ర దొరతనమువారికి ప్రాసినపార్శనముల భావముతో నాలోచించెదను. పాఠశుద్ధాభివృద్ధిలను గూర్చి ఈపట్టణమున నింకను చాలకుని జరుగవలసియున్నది. ధనసౌక ర్యము కలిగినపుడు మిత్ర తనసహాయము చేయబడును.

జిల్లా బోర్డువారు ప్రస్తుత స్థితిగతులను గమనించి దొర తనమువారి సహాయము చేయవలసి గోరుటకు దొరభావమున వెంకట దీసిరి. యచిట్టక ప్రశంసనియము సయము వచ్చి నప్పుడు తత్పక్వ సహాయము చేయబడును. ఇవనదారుల పని త్వరగా జరుగవలెనని మిత్ర గోరిరి. దొర్లపాతము కనిగిరి ఇవనదారిని గూర్చియు ఆత్మకూరు పడుగునాడు ఇవనదారిని గూర్చియు దొరతనమువారు నాలోచించుచున్నారను. పంట కాల్వల విస్తారముగ వ్యాపింపవలెనని మిత్ర గోరిరి ఈపని మనకగా జరుగకపోవుటకు దొరతనమువారి ఈకద్దకారణము కాదు. వీలైనన్నియు ప్రారంభింపబడును.

జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘమువారు నెల్లూరులో శ్రీ లకు బోధనాధ్యక్షుల పాఠశాల కావలెనని గోరిరి. బాలికా పాఠశాలల సంఖ్య పెంచవలెననిగూడ మిత్ర నుడిచిరి. ఈ విషయమును రాష్ట్రీయప్రక్షయ చర్చింపబడ గున్నది. అందు మి జిల్లాగూడ కావలసిన సహాయము చేయబడును. కళా

శాల నేర్పరుచుటను గూర్చి ప్రస్తుతము నేనేమియును చెప్ప బాలను వ్యవసాయ విషయమున దొరతనమువారు రెల్ల విధము లగు సహాయములను చేయుటకు సంసిద్ధులుగా నున్నారని గాని ప్రస్తుతము గోవిందుల దొరతనములేదు. ధనము లోపముగనున్నది. కాన క్యలో అట్టి ఏర్పాటు జరుపబడును. అధిక కళాశాల్య గుల కమిషనులకు కొంతకాలము నిదానించినగాని తేలవలు లేదు. మ్యూసిసిపాలిటీని గురించిన కానము శిష్టాచారలో నున్నది. నెల్లూరు గూడూరు ప్రేమనలనగూర్చి నెల్లూరు ప్రేమ ను పభివృద్ధిచేయుటకు రైల్వేవారు ప్రయత్నించుచున్నారని ధనశోపమున కొంచె ము సమయమున నేమో తెలియదు. గూడూరు ప్రేమనను గురించి రైల్వేవారికి తెలుపబడును. మహమ్మదీయవిద్యాలంకుముగూడ విద్యార్థివృద్ధి యావత్వకరకు గమనించుట చాలసంతోషకరము. ఎల్లయెడల బట్టి యుత్సాహమే విధియగుటకు కుభావము. ఇది వృద్ధిపొందవలెనని గోరెదను. అట్లుజరిగిన పనికావలసిన మిషనులను అన్ని విషయమున మంచినికెక్కిగలగును. మిత్రగోరివిషయము ను గూర్చి జిల్లాబోర్డువారువారి మిత్ర మరల దొరతనము వారికి ప్రాసంగిక నాలోచింపబడును.

మిత్రందరు నాగోరిగి స్వాగతమునకు మరయొక సారి మిత్ర వందనముల గావించుచున్నాను. మిత్రుల మిత్రుల తల నెట్టి పునకార్యములకును అభివృద్ధిగలగుగాక మిత్రగోరెదను.

పిమ్మట శ్రీ గవర్నరుగారు పురమందిరమునండి శ్రీల కొర కేర్పరుపబడిన విజ్ఞానయా వ్యాధిరీ వైద్యశాల కేగి విజ్ఞాన యా వై మండు వ్యాధిరీ సంఘము వా రీవైద్యశాలను నిర్మించి పురపాలక సంఘము వా రి స్వాగతముచేసిరి. పృథాన వైద్యశాలకు డాక్టరు ఎఫ్. ఏ. స్వామికవ్యగారును జిల్లా పర్వతరావుసాహెబు డి. నారాయణస్వామి నాయకుగారును శ్రీవారికి స్వాగత మొ సంగిరి. శ్రీచారు వైద్యశాల వంత ను పరిశీంచి నదభిప్రాయమును గ్రంథింప మొసంగిరి.

పిమ్మట నటించి కొల్లు అకర్మము మెమోరియము హైస్కూలునకు శ్రీచార విచ్చేసిరి. ఆచట పృథానోపా ధ్యాయము రికరెండు ఎల్. సి. స్కీలువారగారు స్వాగత మొ సంగిరి. పాఠములు జరుగుచుండగా శ్రీచారు పాఠశాల వంత యనుచూచిరి. పిమ్మట కొత్తగా కట్టబడిన విద్యార్థి వాస గృహమున కెదుటనున్న విశాల స్థలమున సాయుధముక ఛా యావట మెత్తబడినది. పిమ్మట నాయకరమును “తెరుతుకు న్నికుదొరగాన శ్రీచారి గోరుచు నేను కుధదము. మ్యూ యార్కు నివాసితుల డాక్టరు కే. అకర్మము కొల్లుగారి స హాయమున నివాస గృహము విద్యార్థులకు లభించినది. కొల్లు గారి మిత్రులగు డాక్టరు డోనీగారిప్రభావముననే కొల్లుగా రీసహాయము చేసిరి. వారిరువురును వందనయులు శ్రీగవర్నరుగారి భవనమును తెరచుట మంతకుభవనాచకమని” నుడిచిరి.

“ఇటీవల విద్యార్థులవాసగృహముల యావత్వకర వా గుగా గ్రహించబడినది దీనివలన విద్యార్థులకు సంఘటితము ను సంఘావశ్యకతలను వాగుగా తెలియగలవు ఈదేశము కిట్టి వాసగృహము అవకరించునాయని మొదట కొంద రనుమానించిరి. ఇప్పు డాసంకయము లన్నియును నివారణమై వీరి యావ త్వకర నిర్ధారణమైనది. నేను దీనిని తెరవగలుగుటకు చాల శంకింపచుచున్నాను. నేనింనులకు ప్రాత్నాహతులకు డాక్టరు డోనీగారిని డాక్టరు అకర్మము కొల్లుగారిని వందనముల నొసరించుచున్నాను. దొరతనమువారు గూడ కొంతసహాయము చేయగలుగుట నాకు మరీసంతోషమును కలిగించినది. ఈ నివాసగృహము వెళ్ళు పురు మం తర ము ల వర కు విద్యార్థులకు వంతరించు ను గా తయను నా కొ రకతో మిత్రగూడ నేకభవింతుని నమ్మెదను అని శ్రీచారు నుడిచిరి. తలపులను తెలిచిరి. ఆ గృహము 64 గురు విద్యార్థుల కిరవగునట్లు విశాలముగనున్నది. పిమ్మట శ్రీచారు కలెక్టరు గారి మందిరమునకు వెళ్ళిరి. కలెక్టరుగారి కలిధులై యుండురు. భోజనమైన పిమ్మట 11 గంటలకు శ్రీచారు మా. ఏ. ఎస్. కృష్ణారావుగారిని సమ్యయము ప్రసాసాహెబు బహ దరుగారిని కేబాల లక్ష్మీనర్సారెడ్డిగారిని ఏ. సంతానరామ య్యగారు అకర్మములకును కలెక్టరు డాక్టరు డి. డోనీవారగా రిని దర్శన మొసంగిరి.

సన్మాన సంఘమువారు వై పురమంది రావరణముననే సాయంకాలము 4-30 గంటలకు తొలించు నేర్పరిచి ఆ విందునకు ప్రియులులకు పుకమును శ్రీయును చాలమంది కచ్చిరి. శ్రీచారురాగానే కార్యదర్శి సంతాన రామయ్యగారు అకర్మము శ్రీచారి పురమందిరమునకు తూర్పునకు విశాలా

శ్రీవాణి

నకు తీసికొని వెళ్ళి. ఆచట చాలమంది శ్రీవాణి పరిజ్ఞానం సంపాదించి, బాలికావలలు పురుషులగుటకును పాడిరి. మహమ్మదీయ ఖాజీగారు హిందూసాసనాభావంలో శ్రీ వారి భింబించి పిచ్చుట కొందరు బాలికలు మనోహరముగ కొలలులు కట్టిరి. ప్రాధేపరు స్వామిసాధకులు గారు చేసిన యజ్ఞోపవీత్య ప్రధాననిరీక్షముగ నుండెను. శ్రీవారు నాగపట్టమునకు వెళ్ళినపుడు మా ఆహూతి తంబి మరకాదు గారు చేసిన తోటవిందు సమయమున ప్రాధేపరు స్వామిసాధకులు గారు రచట యజ్ఞోపవీత్య శ్రీవారిని మెప్పించిరి. ఇది జరిగి 10 దినములు మాత్రమేయైనను ఇల్లారులూ మరల ప్రాధేపరు గారు నాగపట్టమున చేయని నూతన కార్యములను చేసి శ్రీవారిని మెప్పించిరి. శ్రీవారు చాల సంతసించిరి. పిచ్చుట పురోవృద్ధి సంఘమువారి పతనమందరమున తిలకించి ప్రధానమందిరమున విచ్చేసి ఆచట కర్పూరపూరము లానగబడెను నెల్లూరుగాయకు లాకర వీణవాదకులతో. సాయంకాలమున 6 గంటలకు పురోవృద్ధి సంఘసభ్యులు నాటకప్రదర్శన మొనరించిరి. బాణసంచా కాల్పులవడినది. ఇచ్చట శ్రీవారు కలకరు గారి సుందరమునకు వెళ్ళిరి. ఈనెల 19వ తేదీ ఆదివార మగుటచే శ్రీవారు విశ్రాంతిగొనరిరి.

ఈనెల 20 వ తేదీ మొదలయిన శ్రీవారు మ్యాగిసి పాలిటీవారి వయోధ్యకాలకు వెళ్ళి ఆచట జిల్లాస్టేషనుగారును చెయ్యెను గానకు అసిస్టెంటు సర్జన్ వి. కేసుగోపాలాచార్యుడుగారును శ్రీవారికి స్వాగత మొనరిరి. వయోధ్యకాలలో 49 కుక రోగముండెను. వయోధ్యకాల బాగుగావచ్చే నున్న ద్వయ ప్రస్తుత పయోగమునకు చాలానియు తగినవనము మును బడయలదని మును నడిచిరి శ్రీవారిటవండికొకొయిల యంత్రములకడకేగి పెద్దచెక్కవలచుట సుబుడివనమునకేగి సరు గాలంతయ్యగారు దానంతయు చూపిమిచ్చుటగవన్న మెంటుప్రేయినిండుకూడెను వెళ్ళిరి. పాతకాలలభవనకర్తకు ఎన్.ఆర్. కంట్టాయయ్యగారును ప్రధానోపాధ్యాయులు ఎం.బి.బి.పాల్వెండుంతులగారు నచట శ్రీవారికి స్వాగత మొనరిరి. పాతకాలా మందిరమున విద్యార్థులు సాధారణము సంస్కృతశ్లోకములను చదివిరి. ఈపాతకాలకు చేరిన బాలికా పాఠ్యముక పాతకాలలోని బాలికలు స్వస్థముచేసిరి. శ్రీవారు వారిందరి భింబించిరి పిచ్చుట శ్రీవారు ఆమెకాబాప్టిస్టు మిషనుమందిరమునకు వెళ్ళుచుండగ మార్గమధ్యమున ఎన్.పి. జి. మిషనువారు నిచ్చు బాలికలూ పాతకాలలో చదువుచున్న బాలికలందరిని రోడ్డుప్రక్కను నిలిపిరి. శ్రీవారు వారిని చూచి బాప్టిస్టుమిషనుకు వెళ్ళిరి. ఆచట 6వరేడు డాక్టరు డోనీదొరగారును డోనీసానిగారును రివరెండుసి. రెళ్ళును నొరగానునొరసానిగారును శ్రీవాణి స్వాగత మొనరిరి. ఆచట శ్రీవాణి భాగ్యసంపాతకాలకు ప్రాథమిక పాతకాలకు శ్రీవారు చూచిరి. ప్రధానోపాధ్యాయుని ఎఫ్. టెన్సెటి కన్యగారు శ్రీవారికి పాతకాలసంతయు చూపిరి. ఆపాతకాల లో క్రైస్తవులకు క్రైస్తవతరలకును కూడ ప్రవేశము గలదు. క్రైస్తవులు గానవాన క నుండిరి వారందరును విరింతువులు వారిలో నొక్క యామె వ్రాహ్మణశ్రీ. శ్రీల యున్నత పాతకాలనుగూడ నాయావరణమందే శ్రీవారు చూచిరి. పిచ్చుట ప్రధానమందిరమున వారిందరును సమావేశమై బాలికలగుటను పాడిరి. శ్రీవారు వారిందరి నభింబించిరి. డోనీదొర గారి గొప్పకటుంబమును ఇచట జరుగుచున్న పనిని చూచుటకు నాకు చాలసంతసము కలిగినది. ఈ ఆచరణమునందలి కట్టడములన్నియు క్రమక్రమముగ పూర్తిచేయబడినది డోనీదొరసానిగారు తెలిపిరి. దీనివలన వెళ్ళుకత్తెరముల నుండి చేయబడిన కృషియుటల ఫలితమని నాకు తెలియుచున్నది. భగవంతుని ఆశీర్వాదమున దీనిల్లువిగ్ధులించి వారిందరును నందనయులు. అని శ్రీవారునుడిపిరి. ఆటనుండికదలి శ్రీవాణి ఆమె రికా బాప్టిస్టుమిషనుచా రేవుచి: శ్రీవాణి ద్యకాలకు వెళ్ళిరి. శ్రీవాణి ద్యకాలనుచూచి సంతసమును తెలిపిరి పిచ్చుట శ్రీవారు కేంకటగిరి గానాగారి యున్నత పాతకాల కేగిరి. శ్రీవారు పాతకాల సంతయుచూచిరి. మహాగానావారి ప్రాపును పరిపాలకసంఘము వారి సంతసమును బడసి యీ పాతకాల చాల బాగుగా పోచేయుచున్నది. ఇదికట్టిల్లుగాక యని శ్రీవారు నడిపిరి. శ్రీవాణిగో కలెక్టరుగారును పోలీసుమారు ట్నెంటుగారును గూడనుండిరి. అన్ని పాతకాలలలోను విద్యార్థుల కాదినము నెలవియ్యబడినది. ఉదయమున 10 గంటలకు శ్రీవారు మరల కలెక్టరు గారి సుందరమునకు వచ్చిరి. భోజనమైన పిచ్చుట మధ్యాహ్నము 1 గంటకు జిల్లాలోని నివిన్యూనిట్యాకా ఖోద్యోగలతో ముచ్చటించిరి. అంతటితో నెల్లూరు నుంటూ జిల్లాలో శ్రీవారి 11 వ సంచారము ముగిసినది. తంబివార్ల

వర్సాటు చాల బాగుగా చేయబడినది తంబివార్లలతి విస్తారముగ నుండెను. టపాలవారి వర్సాటులూ కూడ బాగుగా జరిగినవి.

శ్రీగవర్జు గారు చెన్న పురికి వచ్చుట.
ఈనెల 20 వ తేదీ మధ్యాహ్నము 3-25 గంటలవేళ శ్రీవారు సహజవారముగ ఇల్లూరులో బయటకేరి సాయంకాలము 6-45 గంటలకు చెన్న పురికి వచ్చిరి. ఆపుడు కార్వా రేవును ప్రెసిడెంటు జి. సి. మొలనీదొర గారును చెన్న పురి కలెక్టరు ఎన్.పి.రై కుదొరగారును కలెక్టరు డెల్టా ఎన్.చణ్ణ గారును పోలీసుకమిషనుగ ఎఫ్. అర్జుంటేజిగారును డెల్టాజీ కమిషనుగ సి. విరాం. శం. నాయుడుగారును అసిస్టెంటు కమిషనుగ రావుబహద్రుగ ఎన్. భవానందం పిళ్ళగారును శ్రీవారిని రైలుస్టేషనువద్ద నెతుగొనిరి.

ఆధునిక విద్యార్థులు

రెప్టినెంటు శంకరశాస్త్రిగారి యువవ్యాసము.

తెనాలి వ్రాస్తూలుగో వచ్చుట.

(మాస్టర్ కువిలేఖరుని వద్దనుండి.)

తెనాలి డిసెంబరు 20:— తెనాలితాలూకా వ్రాస్తూలు వాళ్ళు సుంఘమువారి కోరిక ననుసరించి, 19 వ తేదీ ఆదివారమునాకు వ్రాస్తూలు మందిరమున రెప్టినెంటు జి. శంకరశాస్త్రి ఎం. బి; సి, ఎం; వి. ఎం. ఎన్ గారు ఆధునిక విద్యార్థులనుగూర్చి, యువవ్యాసించిరి. చాలమంది విద్యార్థులును, పురపరిషత్తులకు సభ సలంకరించిరి. శాస్త్రి గారు రిమాంమె గంటన్నరవరకు, నువవ్యాసించిరి.

ఈవిషయము బాహుళ్య మొనరకుటచే, విద్యార్థులను చేయమన్న కాలములో విద్యార్థుల జీవితములనుగూర్చి యనేకవిషయములను పేర్కొని రి. విద్యార్థి వర్తనము, శిలము మున్నగు గుణములనుబట్టి భావి బా త్యము త్యము అనుసరించి యుండునని, శాస్త్రి గారు నెలవిచ్చిరి.

అందను సగరములోని విద్యార్థులు ఆధునిక విద్యార్థులకు ఆదర్శ సామూహిక నుండునని, వీరు వక్కాణించుచు, భార తాంగ్లేకు విద్యార్థులపండు వ్యత్యాసములను ముఖ్యం శిలులను పేర్కొనిరి ఇంగ్లండులోని విద్యార్థులును, ఉపాధ్యాయులును, ఒకపాతకాలలోనే కాదు, వ్యాయామరంగమునందేమి, విందులకేమి, విషయవచ్చు సంఘములకేమి, వాద్యము నిల యములకేమి సమావేశముతో కలిసి మెలసి కాలము గడపుచుండురు. వీరిలో నొకరికి యాధిక్యముగాని, ఒకరికి న్యూనతగాని లేదు. విశ్రులకలెక సోదరుల కలెక కలిసి మెలసి యుండురు. వ్యాయామములను పాదకండుకము మున్నగు క్రీడలయందును విద్యార్థులకు అభిరంది. పుట్టింది ఉపాధ్యాయులు పోల్తానామ చేయవలయునేకారి వారి మీద ఈ రక అధికారము చేలాయించుటకైన. “ఇది నుంచి, ఇదిచెడ్డ” యని బోధించి మార్గదర్శకులు నుండవలయును. ప్రస్తుతము పాతకాలలో నేర్చుచున్న బిల్లు, నన్నాబిల్లు విద్యార్థుల కంత యెత్సాహ జనకముగ నుండులేదు. సంతోషము, కలి గించుటకు బహుళగ నిపుటి పద్ధతులు తలనొప్పిర తెచ్చి తెట్టును. అందువలన నేర్చిల్లు మున్నగునవి చెప్పవచ్చును విద్యార్థులు గాక తప్పించుకొని సావునుదురు. అందుచేత పాతకాలాధి కాయలు ప్రస్తుతపు విధానము మార్చవలసి యున్నాడు. ఏవో విధముల మిలిచి డిగ్రీలు నేర్పక యెదుల బాగుండును.

తననాతి వీరు ఆంగ్లేకు విద్యార్థులనుకలగొని విద్యా విధానమును స్పష్టముగ వివరించి, శ్రీగానకీతికృతఖవాద్వికళలు తప్పని సరిగ నేర్చుచునది నాకుచ్చిరి. మనవిద్యార్థులుకూడ నిట్టికళల నభ్యసించవలెను. ఇది వద్దకెద్ద చదువులకు లోడ్డు డుటయేగాక ఉత్తమతీ పాదజీని యువకులూడ సమానముగ నుండును.

క్రస్తుతము మనపాతకాలలలో భారతీయోదమున, బోధించు విధానము బాగుండలేదని వీరుపరిహసించి, మనజాతీయ వీరులు, యోధాగ్రేవరుల పరాక్రమములనుగూర్చి నుడువుచు, ఆంగ్లపాతకాలలో వామీరులు, యోధుల పరాక్రమములను వ్యక్తీకరించుచిక్రములు, క్రేలానుమండునవియు గాని గను నుంచి ఉపాధ్యాయులు, వారివారి సాహసోపాధ్యాయులకు వర్ణించుచు పాతకాలము బోధించుచునయ్యచెప్పిరి. కొద్దిగనో గొప్పగనో ఆంగ్లేకువిద్యార్థి కనెరితినభ్యసించును. వారి వ్యా

యామములును, క్రీడలును, యుద్ధరంగములందు వారికెంతయో సాహాయకారిగనుండును. మనజేతులతో నాడుకయందున్న, “చెడుగుడి, కోతికొమ్మచ్చి, మల్లయాధుడు” మున్నగు, వ్యా యామములు వారివ్యాయామములకు తీసికొత్తు. వీనివలనజేహోగ్యము వృద్ధిచేసికొనవచ్చును. కావున వీనిని ప్రోత్సహము చేయవలసి యున్నాము.

కొంతవడి యోధులజీవనమునుగూర్చి ముచ్చటించి, శిరిరాశాసమును సముద్రత్రయాణమును చేయుచున్న నైనికుని వ్యవస్థను చర్చించి, ఆంగ్లము సేవలతోజేరి సామ్రాజ్యమునకై పోరాడి, బిక్రీరిని గడించవలయునని, గంభీరభావముతో సభాసదుల మున్నులందు నాటునట్లు చెప్పిరి. యోధా గ్రే సదులగు బుద్ధుల ప్రభువు, ఉత్తర హిందూస్థానములోని, టూర్నిమంతులకును, దక్షిణ దేశములోని, పానుష హీనులకును, వ్యత్యాసమున కనబరచుచు, తమ జీవిత చారిక్రములో వాగిసి కొనిన భాగములను చదివి విసిరించి, “ఆంధ్రకటాలమును” పేరిట ఒక నైసిక నికాయమును తయారుచేసి, ఆంధ్రులకా కళంకమును తప్పించి, ఆంధ్రులకూడ వీరుసంతతికాతే యని బోధమునకు చాటువలసిందని యున్నాధించిరి

పి. అంజనేయులు బి. ఏ. గారి యువవ్యాసముతో సభ ముగిసినది. ఆయుధ కాననమును, పాలకులేర్పించుకొన్ని కూడని విభేదములను దాక్షిణాత్యుల పౌరుష విహీనమునకు కారణములని అంజనేయులుగారు నుడిచి, ఆంధ్రుల కటాలము నేర్పాటు చేయవలసిందనియు, ఆయుధకాననము తీసివేసి ఈ కూడని విభేదములను రద్దుచేయవలసివనయును కోరి.

నళసంవత్సరాది సంచిక

పెక్కెన ప్రకటనలకై సకాలమున వ్రాసి పంపించుటచే గతసంచికలయందు వారి ప్రకటనలు ప్రచురించుటకు ఎలనుపడ కుండెను. ఈసంచిక త్రిందలో వెలువడనున్నది గాన ప్రకటనలు బాకు నెంచిన వారు వెంటనే వ్రాసికొన వలయును.

(ప్రకటన కాఖ్యాధ్యక్షుడు ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము.)

ప్రకటన.

కృష్ణా మోటారు నర్సెను కంపెనీగారు ఏలూరు చింతల పూడి రోడ్డుమీదకు పోయినట్లు ఉపయోగముకొరకు రోడ్డు ర్నబోవుచున్న పెద్ద మోటారుకార్లను ఈ నెలలో నడిపించుటకు చాలా ప్రయత్నము చేసినట్లు. చెన్న పట్టుములో ఈ మధ్య కురిసిన అపరిమితపు కర్తములకు కార్లకు నేయు రంగులు అరకను న్యూ వార్షికు నేయుటకు వీలుకానందన మొదట ఏర్పాటుచేసికొన్న నిసములను పని ప్రారంభించుటకు అభ్యంతరము కలిగి బిళ్ళను ఏలూరుకు బంపించుటకు వీలు కలిగినది. కాదు. ఇట్టిస్థితిలో ఆ రోడ్డు ప్రక్క ను నుండే ధర్మాజిగూడెము గ్రామ సమీపములో ఉండు టోటాగేటు కంట్రాక్టరు మోటారుబళ్ళు నడవడమెట్ల తనకు నష్టము నన్నకి దని జిబ్బో దావా తెస్తానని శ్రీ కృష్ణాజిల్లా కలెక్టరుగారిని నోటీసు ఇచ్చిట్లున్నా అందుకల్లు మారు లయినన్న ఇన్వకుండా ఆగిపోయినట్లున్నా నడరు టోటాగేటు కంట్రాక్టరుకు అని భక్తి అన్న అయిన ధర్మాజిగూడెము గ్రామ మనసులు వాడుక చేయుచున్నట్లున్నా నింటున్నాము. ఘోరతనాంతిక క్రీడింపు గాజ్య పరి పాలనా ప్రజులకు ఉపయోగములకొరకు ఏర్పరచి చట్టములలో అట్టి అభ్యంతరములు వకవిట్ల నురియొకరు చేయ నుంచి సమలకు కలెక నేరవు.

నంచిపయము! పోజేలు ఖర్చుపడినవి!! తెరువోరకు!!
ఈపంచలు కొనువారికి, పంచుకీ అల్లెలా గొట్టుమున కొర్యని కోడొడ్రాపూపము అను గంధమొకటి ఇగాము.

మేలైన బిపాక పట్టుపంచలు.

అనేకపంచలు ఖర్చుపడినందున ప్రస్తుతము ధరలు తగ్గించియున్నాము. వాచకలారా! శ్రీంగారమున్న నాగరికతయన్న గల మేలైన అనల్ కట్టుపంచలు కంపెనీగారుల ఆంధ్ర మకరకు తెప్పించి క్రయించినచో గా మిగత కొద్ది సంచెలు మాత్రమె యున్నవి. ఇంకలా ఎరువు, పచ్చ, ఆడపచ్చ, గోనా, నేనుగర్నం, ఇత్యాదిరంగులు గలవి. కాను నీయమైనవి, త్వరపడుడు. రిక్తమూరనదివిన్ని 2 1/2 మూర నెడన్నగల పట్టుపంచె 1 1/2 2-0-0 వంచ 1 1/2 కిసాలఖర్చులు ... .. 0-4-0 డిటో రెండుపంచలు కొనువారికి కనాలఖర్చులు ఇనాం. బిపాక సిల్క్-వేర్ గానాన్, 6 వే కలెక్టమేష్ట్రీవిధి, సామకాకుపేట, మదరాసు.

విషయానుక్రమణిక.

వృత్తాంతములు	2
భారతీయ విద్యార్థులు, సహాయకర్తల పథ	3
శ్రీగర్భాంగుల గౌరవార్థము	4
ఆధునిక విద్యార్థులు	5
ప్రధాన వ్యాసము	6
యధము	7
విద్యుత్ సాంకేతిక వార్తలు	8-9
విద్యుత్ సాంకేతిక వార్తలు	10
ఇంగ్లీషు తంత్రము	11-12-13
పితృభక్తి రాజాగారు, బాలులు	14

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1915-వ సం॥ డిసెంబరు నెల 21-వ తేది

మంగళవారము

యుద్ధము

నేటికిని యుద్ధమున భాగమును రాష్ట్రములే ప్రముఖములయి కావచ్చు చున్నవి. అయిన గ్రీకు భూమి ఎల్లలలోగాని సర్వీయాకు సంబంధించిన మాసిడోనియాలో గాని సంగరము జరుగుచుండ లేదు. అచ్చట ప్రస్తుతమున కంతయు శాంతి స్వరూపమును దాల్చినది. అయిన నచ్చటి సమస్యలు మాత్రము స్వల్పము లని తలపరాదు. మిత్రమండలివారు సలోనికా రేవును సుసంరక్షిత మొనర్చుటకు మిక్కిలి గొప్ప ప్రయత్నము లొనర్చుచున్నారు. గ్రీకు సైన్యములు యుద్ధమార్గమునకు దూరము తొలగిపోయి నిలచినవికాని ఏ సమయమున కేమిబెడద వచ్చునోయని సిద్ధముగా నుంచుచున్నవి. బెల్గేయావారు తాము గ్రీకు దేశపు తాటస్థమును శారవించుకొరకు గ్రీకు భూమిలోనికి జొచ్చుటలేదని తెలియజేసినారు. జర్మనీ ఆస్ట్రీయాలు గ్రీకుల మరల సందేశ ప్రతిసందేశములవలన తీర్మానము తేలువరకును గ్రీకులలోనికి దూరము లేదనినారు. కాని సలోనికావద్ద మిత్రమండలివారు సంరక్షితస్థానములను నేర్పరచుకొనుచుండుటను జేసి జర్మనీ గ్రీకువిషయమున జోక్యము కలుగజేసికొనవలసి వచ్చునని ఆధేయ్యులొని జర్మనుమంత్రి తెలియపరచినాడట! ఈ విధముగా గ్రీకునకు సంబంధించిన వరకు విషయము లన్నియును బేరములలో నున్నవి. మన మిత్రమండలివారును నీ బేరములను కనిపెట్టి ప్రతి బేరము లాడుచుండు రనుటకు సందేహములేదు. గ్రీకులలో వీరపుణ్ణి ఆక్రమణయందున్నారు. గ్రీకు ముఖ్యమంత్రి ఏకాగ్ర మెట్లైనను సరియే జర్మనీ పక్ష సైన్యములు గ్రీకుల కాలు పెట్టగూడదని నిర్ణయించినాడని యొక వార్తగలదు. సలోనికావద్ద దినదినమును మన బలములు పెరుగుచున్నవి. సర్వీయా సైన్యములు అచ్చట కొంతవరకు మరిల నేర్పడు చున్నవి. సలోనికా డోయిరను మార్గము మనకు నియ్యబడి యుండుటను జేసి ఎప్పుడు శత్రువు చలనము సూచిన నప్పుడే మన సైన్యములు ఎదురునడిచి ప్రతిఘటించగలవు. గ్రీకుపరిస్థితులీ పగిలినందు మేముదివరకు సూచించిన రీతిని అల్బేనియా మాంటిస్మీగ్రోలు సమరంగమయినవి. మాం

టిస్మీగ్రోలో ఉత్తరము తూర్పులనుండి ఆస్ట్రీయనులును అల్బేనియాలో దక్షిణముతూర్పులనుండి బల్గేరియనులును దాడిజోపి మధ్యన కలిసికొనవలయునని ప్రయత్నించుచున్నారని తెలుసుకొన్నాము. మాంటిస్మీగ్రో తూర్పు సరిహద్దునకు 15 మైళ్ల దూరమున దానికి సమరేఖగా మాంటిస్మీగ్రోలో తారా యననది ప్రవహించు చున్నది. ఉత్తరపునైపున కొంత దూరము ఆస్ట్రీయనులు ఆనదీవరకును ప్రోసికొని వచ్చినట్లు తెలియచున్నది. మాంటిస్మీగ్రో తూర్పు ఎల్ల సనుసరించి మధ్యవచ్చునప్పటికి శత్రువులు అంతదూరముకూడ రాలేదు. సరిహద్దునుండి వదిమెట్ల లోపునకే యున్నట్లు తెలియచున్నది. అల్బేనియాలో స్కూటో, మరాజో, ఎత్ బాస నుల ప్రాంతములలో నూడు సర్వీయా సైన్యములున్నవి. ఇంకను బల్గేరియావారు అల్బేనియాలోనికి జొచ్చినట్లు వార్తలు లేవు. కాని ప్రయత్నములు మాత్రము జరుగుచున్నవని వైస వివరించిన ఆస్ట్రీయా బల్గేరియాల యుద్ధక్రమమునుబట్టి యూహించవలసి యున్నాము. అట్లుగుటనుజేసి అల్బేనియా మాంటిస్మీగ్రో రంగమును గురించి యింకను ముందు విశేషముగా వినవలసి యుండును. శత్రువెంత ప్రయత్నము లొనర్చుచున్నాడో అంత ప్రయత్నమును సంతకంపై హెచ్చును మిత్రమండలివారును జరుగుచున్న దనుటకు సందేహములేదు. అందునను మిత్రమండలి రాష్ట్రములలోని రంగమునెడ హెచ్చుశ్రద్ధకలయది ఇట్టి రాష్ట్రము. అల్బేనియాను ఆక్రమించుట కెల్లప్పుడును ఇట్టి ఆలోచించి నదియే ఆక్రమించినను ఆక్రమించకున్నను అల్బేనియాలో అమితరాజ్యాంగ ముండుటకుమాత్రము ఇట్టి ఇష్టపడునదిగాదు. ఏడ్రీజూ టిక్కు సముద్రమున కావలినైపున ఇట్టి తీరి భూమి. ఈవలినైపున అల్బేనియా తీరభూమి. ఈవలినైపున అమితబలము చేరునెడల ఇట్టికి ఆ సముద్రసామ్రాజ్య మొకటి యుండబోదు. అదియుగాక ఆసముద్ర శిరము మొనలు కొంత దూరము దనుక తూర్పుతీరమున ఆస్ట్రీయా ప్రాబల్యమున్నది. అల్బేనియా భాగమునకుకూడ వాస్టియా యొక్క మిత్రశక్తి అధవా అంకితశక్తి అధిపత్యము వహించునని ఆస్ట్రీయా వితిమిరి పోగలదు. ఈకారణములనుబట్టి ఇట్టి అల్బేనియా అట్లరేఖకై అల్బేనియా శత్రువులనుండి రక్షించుటకు సర్వప్రయత్నములను జేయగలదు. అందుల కనియే యిట్టి అల్బేనియా రేవులలోనికి నిరంతరమును బలములను దించుచున్నది. ఆస్ట్రీయావారి నావికా బలశక్తిలములు అడ్డుపడి చెరువుచేయ నెంతప్రయత్నించుచున్నను లక్ష్యమునేయక ఇట్టి దండులను దీసికొనిపోయి అల్బేనియా భూమిపై నిలిపి సర్వీయాను సైన్యములకు సాయమును సమకూర్చుచున్న దనినప్పుడు ఇట్టికి విందువిషయమున గల శ్రద్ధ విశేషము కాగలదు. ఇట్టి, సర్వీయా మాంటిస్మీగ్రోల బలములును అవసరమునని ఇతర మిత్రమండలి బలములునుతలపడ నీరంగమున సమరము సంకులము కావచ్చునని ఎదురు చూడవలసి యున్నాము. ఆస్ట్రీయా నౌకాబలములకును మిత్రమండలిబలములలోని ఇటాలియా శాఖకును నౌకా యుద్ధము సంభవించినను సంభవింపవచ్చును. కొంచెము తూర్పునకు దృష్టి మరల్చి దార్దనల్లు

సంగతి విచారించుమేని యచ్చట నేను జరుగుచున్నదో వివరముగా చెలిచుకున్నను కొంత తీక్షణముమాత్రము కలవదుట వార్తలవలన నూచితమగుచున్నది. ఇకను దూర్పునకు బోవ పారసీక సమస్య మంకు గమనింపదగినదై యున్నది. రుష్యా బలములు శత్రువులను హామడను నుడి తరుమగొట్టుట కాక వారిని వెన్నెంటిగట్లు దెలియుచున్నది. ప్రస్తుతము పారసీక రాజధాని యగు టెహిరాను నకును ప్రాచీన రాజధానిగా నుండిన ఇస్ఫహాను నకును మధ్యమార్గమున 'కుమ్' అను స్థానము కలదు. దురాగతు లిక్కడ జేరుకొని ఉత్తరమున టిహిరాను నైపునకును దక్షిణమున ఇస్ఫహాను ఎజ్జ, కెర్మాను, సిరాజుల నైపునకును పడమట సుల్తానాబాదు హామడను, కర్మానా ల నైపునకును తమ దుష్టకర్మలను నెరప నేర్పరచుకొని యుండిరి. అందువలన ప్రముఖ మయిన 'కుమ్'ను రుష్యావారు స్వాధీనముచేసికొనినారు. ఉత్తర పశ్చిమములయందు శత్రువుల బలము సశింపుచేయ బడుచున్నది. సుల్తానా బాదులో చిక్కుకొనిన ఆంగ్లలకు ముక్తి దొరకనది. రుష్యావారు 'కుమ్'చేరుట తెలిసి అచ్చటి కుట్రకాండ్రు ఇస్ఫహానునకు పారిపోయినారు. ఎస్టోని ఆంగ్లలగతి ఏ మయినదో తెలియదు. కెర్మానునుండి ఆంగ్లదృష్ట్యను ప్రతినిధులు వెడలి పోయినారట. సిరాజులో ఆంగ్ల లింకను నిర్బంధమున నున్నారు. అనగా పారసీకమున ఇస్ఫహాను నకు దక్షిణభాగము ఇంకను శత్రు కుట్రకారుల పలుకుబడిలోనున్నది. అయిన నిది యంత జడియవలసిన విషయము కాదు. ఉత్తర పశ్చిమముననే తుర్కి సరిహద్దు తుర్కిలోనికి దారి నిచ్చునదిగా నున్నది. ఆ భాగము నిరోధిత మయినపిదప దక్షిణ భాగమున శత్రువు వంటుంటి కుండేలు కరణిని దొరకి పోగలదు. ఇట్టి పద్ధతినే రుష్యావారు అవలంబించి పారసీక సమస్యను దీర్చు నెంచినారుట స్పష్టము. లేదు. ఇంతకంటెను తూర్పు రంగమున వివరింపదగిన విషయములు లేవు. పలుకుటి రంగమును గురించి సామాన్యముగా సంత యుత్సాహ మిప్పుడు చూపబడకున్నను ఆ రంగముకూడ త్వరలో మరల సమరభంకుల స్థానము కానున్నదనుటకు సూచనలు పొడగట్టు చున్నవి. దినదినమును మనకు చేరుచుండిన వర్తమానములలో నేను విశేష మేరుమును లేదు. నేను ఫిరంగుల పోరాట మొకకొంత జరిగినది, యచు మాటలే ఎక్కువగా నుండుచు వచ్చినను మిత్రమండలివారు సర్వీయపని స్వల్పస్వల్పముగా స్వల్పస్వల్పముగా శత్రువుయొక్క దృష్టుల నాకర్షించు సంతవరకు జరిగినది. కడచిన కొన్ని మాసములలో మిత్రమండలి వారు జర్మనీ వారి పూర్వ ప్రస్తాన భూమి లోనికి పోయి చేరినారు. మనవారిపట్టు బలమయినది. యుద్ధా రంభమున వినిపిపెట్లనేడు వినవచ్చు చున్నవి. లోరేనులోని మెట్సుమొదలు వరుసగా అస్మిమాంటు, రిమ్ము, స్వాయిసన్ను, రాయ్, పెరోన్, లాబాను, ఆర్మింటి యరీసులవరకును ఏదో కొంత చలన ముండుట గోచరమగుచున్నది. జర్మనులును రీగా ప్రాంతము లలో రుష్యావారిలో పోరిపోరి ముందుకు నడువ జాలక విసిగి బహుసూక్ష్మక్రమమున తమబలమును

నన్నగిల జేయుచుండు ప్రాచీన-బ్రతిమ-బెల్లెయను బలములను నెదుర్చుటకు పడమటికి దిరిగినారనుట స్పష్టము. 'వార్షానుంగి వచ్చినారము మీకు నరకమును జూప' గలచుని మనబలములకు వారు తాకిజే మంజూగు చేసినారట. నునబలములును క్రతితాకి దిచ్చుచు 'మీరు సమాధి పడుటకే యిచ్చటి కేతెంచితి'రని ప్రత్యుత్తర మిచ్చింబలు. ఈ ప్రత్యుత్తరము కార్యరూపమును ధరించు ననుటకు సందియములేదు. కాని జరుగదగిన జేదియో త్వరలో జరుగునుగాక యని ఎదురుచూచుచున్నాము.

భారతీయ విద్యార్థులు

వి. ఎం. ఎస్ లు. వి. సి. ఎస్ లు, బాంబేయులు, ఇంజనీరులు, వ్యవసాయ పండితులు అందఱును ఆంగ్లసీమలో హైందవభూమి యుత్తమాధికారము కొరకు సిద్ధముచేయబడుచున్నారు. ఆపరీక్ష లీజేతమున లేవు. అట్టి కరీకులను నిచ్చట గూడ పెట్టవలసిన దని ఎంతకాలము మన ప్రతినిధులు మొరపెట్టకొనినను పభుత్వమువారు పెట్టినవారు కారు. ఈ మొరకు మొదటికారణము ఆర్థిక నష్ట మొకటి యుట్టుండ ముఖ్యముగా మనవారు మతములకు వెరచి యాంగ్లభూమికి పోనొల్ల రనుటయయి యుండినది. మొదటమొదట తెగించి ఉత్తమాధికారములకు నర్హులమైన సంతియేచాలునని పోయిన వారును స్వల్ప సంఖ్యాకులుగ నుండిరి. వీరు కొందరేయగుటచేత సాంగ్లలకంత ప్రతిస్పర్ధలుగా దోచలేదు. అదే కారణముననే సామాన్యముగా మనవారు గుణవంతులుగానుండుచు వచ్చిరి. క్రమక్రమముగా విజ్ఞానము హెచ్చినకొలది మతబంధములు తొలగినట్లు మనవారు గుంపులు గుంపులుగా సాంగ్లసీమకు పోమొదలిడినారు. ఇందులో కొందరు గుణవిహీనులుండుట యొకచిత్రముకాదు ఏసంఘమువారైనను ననేకులున్నప్పుడు అందఱును ధర్మరాజులుండజాలరు. అనేకులు రానారంభించినారను దుగ్ధయొక్కచీచేరుకొని అందులో గుణ విహీను డొక్క డున్నను పెక్కురు పోలే ఆంగ్ల సీమలో కొందరకు దోచనారంభించినది. అధికారణముగ నిటీవల మన విద్యార్థులు ఆంగ్లసీమకు బోయి విద్యాభ్యాస మొనర్చుటకు నెన్నియో యాటంకము లొక్కటొక్కటిగా పెరిగిపోయినది. ఆ యాటంకములలో కొన్నిటిని వివరించుచు బొంబాయి క్రానికలు పత్రికకు నొకవిలేఖకుడు వ్రాసినజాబును మరియొకచోట ప్రకటించినారము అందులోని సంగతులు జాగ్రత్తగా చదువదగి యున్నవి నున విద్యార్థి కలుగు నాటంకములను రెండవభాగము లొనర్చవచ్చును. ఆంగ్ల భూమిలోని విద్యాలయాధి కారులు మనవిద్యార్థుల కేదో దయదలచి తాము సదుపాయములు చేయుచున్నారని తలంచుటచే కలుగునవి. మొదటితెగలో జేరును. ఇందువలననే ఒక్కవిద్యావీతమున సంగిన కిరువురుచేర్చుకొనెదమనుటయు మరియొక విద్యావీతమున సాంగ్లేయుల కొకకరీక్షయు హైందవుల కొకకరీక్షయు ప్రవేశార్హత నిచ్చునవి యని నిర్ణయించుటయు ఇంకొక విద్యావీతమున హైందవులనే చేర్చుకొనుట లేదనుటయు మున్నగు నవి సంగవిచుచున్నవి. ఇట్టిసంగవములను నాపి నేయుట సామాన్యకార్యము గాదు. మనప్రభుత్వమువారు అన్నికరీక్షలను నీదేశముననే నడుపుటకు నేర్పాటు లయినను చేయవలయును. లేదా ఆంగ్ల ప్రభుత్వము వారితో నుత్తర ప్రత్యుత్తరములు సలిపి ఆంగ్లవిద్యావీతాదికములు మన

విద్యార్థులను నెల్లవిధములను ఆంగ్లవిద్యార్థులతో సమానముగా చూచునట్లు ఏర్పరచవలెనను నేర్పరచవలయును గొకలేగారు చెప్పినట్లు ఎంతకాలము పాదేశములోని అధికార స్థానములకు వరిక్షు ఆంగ్లసీమలో జరుగునో అంతకాలమును నిర్మించి విద్యాభ్యాసము మనకు ఆదేశముననే నడుమారి తీరవలయును ప్రస్తుతపు విద్యావీతములు హైందవులకు సరియైన ఏర్పాటుల నొసంగ కున్న యెడల హైందవాధికారపరీక్షలకొరకు ఆంగ్లభూమిలో ప్రత్యేక ప్రతిష్ఠాపనల నెలకొల్పి అచ్చటికే హైందవాధికారములనుసోరు ఆంగ్లమును హైందవులును రావలసినదని నియమించుట న్యాయముగానుండును. ఈపతమును మనప్రభుత్వమువారును నాయకులు నాలోచింతురుగాక యని కోరుచున్నాము రెండవతెగకప్పుములు ఇప్పుడేర్పడియుండు విద్యార్థిసహాయక శాఖవలన కలుగునవి. ఈ శాఖ ఏర్పడుటకు అధికారణము రాజకీయమని హైందవులనుమానపడుచుండిరి గాని ప్రభుత్వ వ్యోగీయు లధికారణమే కాదు విజముగా తక్షణం ప్రజల కోరికమీద విద్యార్థులకు తోడ్పడుటయే యుద్దేశమని యుద్ఘోషించినారు. ఈ యుద్ఘోషను బట్టి యీ శాఖాపోషణము విద్యార్థి తలదండ్రుల యిష్టముమీద నాధారపడినదని ధ్వని కలుచున్నది. అయిన నిప్పు డీశాఖాపోషణము సంపాదించిననే కాని ఆంగ్లవిద్యా వీతములు విద్యార్థులను జేర్చుకొనుట లేదు. అనగా తలదండ్రుల కిష్టమున్నను ఇష్టము లేకున్నను ఇంగ్లాండులోని ఇతర మహాను భావుల సంతకణలో తమ కుమారుల నంచ దలచుకొనినవారే యెనను ఆయాలోచనల నన్నిటినిమాని విద్యార్థి సహాయక శాఖవారిపోషణ తమ విద్యకర్తవసరమని నిర్బంధమునుబట్టి చెప్పకొనవలసి యున్నారు. ఇట్టి పరిస్థితివిద్యార్థికిగాని విద్యార్థి తలదండ్రులకుగాని సహాయక శాఖకుగాని శుభదాయకమని యెప్పుడును జెప్పజాలరు. అందులోను క్రతివిద్యార్థిని నా శాఖ పోషణ ఇచ్చియే తీవ్రతనననిష్కర్ష లేనందునసానికాధికారికేమిబుద్ధి పుట్టినదియో శాసనముగ చున్నది. ఇదివరకే హైందవ స్వాతంత్ర్య విభూతమున కేర్పడినదను నకక్షిద్రివి-గాంచిన ఈ శాఖ కట్టి ప్రబలపరిస్థితులు గల్గించి ప్రభుత్వమువారు హైందవ విద్యార్థుల పాటులను జూచుచుండుట యెంతయు తగియుండలేదు. కావున నీవిషయమును వెంటనే వారు విమర్శించి హైందవ విద్యార్థులకు నిజముగా స్వాతంత్ర్యమునిచ్చి నిజముగా ఆంగ్లాను భవము కలుగునట్లునర్చుటకు దగిన ప్రతికారములు చేయుచు గొకయని నమ్ముచున్నాము. ఈ సమస్య దేశీయ మహాసభ యెదుటికి వచ్చినప్పుడు తీర్ణముగా వివరింపబడునని విశ్వసించుచున్నాము.

నగరపాలన దుస్థితి

మనదేశమున హైదరాబాదులు రెండుకలవు. ఒకటిమన నుపనిర్మిత స్వదేశసంస్థానమునకుమఖ్యపట్టణము. రెండవది బొంబయరాజధానిలోని సింధుపాత్రాంతమునకు మఖ్యపట్టణము. ఈ రెండవది నగరపాలనా విషయముల నిటీవలబొంబాయిప్రభుత్వమువారి కీగంటి చూపులలో వడినది. ఏకారణమువలననైమి బొంబాయిప్రభుత్వమువారు ఈనగరపాలక సంఘమునకు రెండుతరపులచ్చిరి. కొంతగాఇంటికన్న విధించుకొనవలయు ననుట మొదటిది. జీతమిచ్చి అధికారిని అధ్యక్షునిగా కమిషనరనుకేరటనియమించుకొనవలసి నదని రెండవది. ఈరెంటునుస్థానిక స్వపరిపాలనాస్వాతంత్ర్యముభంగమునందనుట స్పష్టము. హైదరాబాదునగరపాలక సంఘమువారు ఎంతదృఢికికలిగినను ననుభవించుచు కన్న విషయమునతామేమి యుచేయకొల్లనని తెలిసికాలపరిమితితో కమిషనరునకు నొప్ప కొనెదమనిరి. ఇంటి పన్నునకు బదులు అనేకపోషణలను కూచించిరి. బొంబాయి ప్రభుత్వమువారిందువైన చేసిన యంత్రకృతితమగానన్నది.

ఇంటికన్న విషయమున తాము నగరపాలక సంఘమునకు త్వరితేక మొనర్చియుండెదట గాని కమిషనరునకు కాలవరిమితి పెట్టకలెననికొనుటచే తాము నగరపాలకుల స్వాతంత్ర్యములను రద్దు చేయవలసి వచ్చినదట! తాత్కాలిక దోషమునకు ప్రభుత్వమువారు దోష మంతయున్నదం చెప్పుచుకో అంతయు నొప్పుకొనినను, తాత్కాలిక విత్తకోరుటలో తప్పు కలదో కాశ్యంతి క్షు విధించుటలో కాశ్యమున్నదో చదువదలె నిర్ణయించు కొందురుగాక. ఇట్టి పరిస్థితులలో అత్య గౌరవ ముండుకొనబాది నగరపాలనా స్వాతంత్ర్యములను గోష్ఠమున హైదరాబాదు పాము భవన్యమున కడివారని కనుగవర్చుయ జనరణ గానికి విస్తృత నుంపివారని నను జేయు ననుభవభూి చర్చకు కొనవారనినను వింత కనుచు రెవ్వరైన మండురా?

హైందవవ్యాపారము.

హైందవవ్యాపారము నిర్బంధకర్తవీ అన్నివిధోపాయము గానుటకును అన్ని పరిణాతులకును వీలకరవాస్తవము యుండుట తగదను నభిప్రాయము ఆంగ్లభూమిలో వాసుగా నాటుకొని వారంభించిరి. దీనిన బృహస్పతి వారమునాడు కళా సంఘము నెదుటి వ్యాపకము జరుపుచు సి. కి. మెక్లిడుగారు బ్రిటిషు పానులకురెనే యితర రాష్ట్రపానులకును హైందవ భూమిలో వ్యాపారస్వాతంత్ర్యము అందుట తగదని వక్కానించిరి. జర్మనీ అస్ట్రీయాలును మారుకు ముఖ్యముగా నిశోధించకలెనని. సర్ జాన్ హెన్రీలుగారు జర్మనీకి నుత్రమీవ్యతిరేకముగా నుండునని గాక సామాన్యముగా నితరపరరాష్ట్రము లన్నిటిని నిశోధించు నుండుమున నైవలసినదని వ్యసంగించిరి. ఆమెకా మాత్రమెందుకు స్వాతంత్ర్యముల ననుభవించకలెనని యడిగిరి. ఆనిమేషమునకు వారికి జవాబు జ్ఞాపకమునకు రాతదో నేకు మిత్రమండలిలోనిది గదాము మిన్నకుండిరో యెరుంగము. ఎట్లయిన నేమి స్వభావమునైతర రాష్ట్రముల వ్యాపారమును ఈభూమిలో నిశోధించకలెనని ఆంగ్ల లాలోచించి మొదటిదియుండుట శుభమాచకము. వట్టి మన లాభమేమనిన సాంగ్లభూమిలో సంతకఘ్నముగా నుత్సాహము పుట్టజాలరు. ఆంగ్లభూమి లాభమును నీనిశోధమువలన కలుగునని యాంగ్లలమనస్సునకు వట్టిముందుటచే నుత్సాహమిదిషయమున వచ్చుట పెరుగుటకు వికసెంతో కాలవరకును లేదు. మరిజానుపు పోషడల వికరములు గదా!

స్థానిక వార్తలు

ఇంగ్లీషు మెయిలు ఓడ:— ఈ నెల 24-న లేది ఉదయము 7 Xell ఇంగ్లీషు మెయిలు ఓడ బొంబాయి కేపుకు వచ్చి చేరును.

శాసననిర్మాణసభ ఎన్నికలు:— ఈ యంబుత్తూరు జిల్లాలోని ఉపాధ్యక్షులగు టి. ఏ. రామలింగం నెట్టియారు లి ఏ వియల్. గారు నేలయ, కోయంబుత్తూరు, నీలగిరిజిల్లాలవారితంపున సభ్యులుగా నెన్నుకొనబడుటకు బ్రయత్నించుచున్నారు.

హిందూజాతీయ మహాసభ:— కేపురా త్రి 8-50 గం. ఈమహాసభకు ఇచ్చటినుండి బోవు ప్రతినిధులకుగాను ఒక స్పెషలు ట్రెయినును బయలు దేసెను. అది గురువారము 28-న లేది ఉదయము 6-45 గం బొంబాయి చేరును. ఈబండిలో 100 నుండి హైందవ ప్రతినిధులు నెల్లెదరు.

ఒక దొంగలగుంపు:— మధుర చెంగలపట్టు జిల్లా లనుండి యిచ్చటి కొకకొంగలగుంపు వచ్చినట్లు పోలీసు కమిషనరు గారికి తెలియవచ్చినది. సి. వి. డి. డి. వార్త మెంటు ఇనస్పెక్టరు కలి మల్లాసా హాయిగానుక నలు ఇనస్పెక్టరు యన్. టి. రీనియరుగారును ఈ నెల 9-న తారీఖున 6 నుండి దొంగలను బట్టుకొనిరి. వారు పాత ఖయదీలుగా నున్నారు. వారికి మేజస్ట్రేటులు ను 10-కరీ విధించునట్లు దోచుచున్నది.

తంతిఆఫీసువారి ప్రకటన:— తూర్పు ప్రాంతములందు విదేశములకు తంతిసమాచారములు ఈ వారములోగా ఇచ్చటినుండి బయటపట్టుతే అవి కనివారము నాడుగాని లేక ఆదివారమునాడుగాని బట్టాదా జేయబడును. ఈ వారములో ఇచ్చటికివచ్చు తూర్పుప్రాంతపు విదేశీయ తంతి వార్తలు వచ్చే కనివారము నాటికిగాని లేక ఆదివారము నాటికిగాని బట్టాదా జేయబడును.

అందు దేసంబగు 19:— భోగ్యమును శాంతివాదుల
లో ఆమె కానుండి బహుశఃజేసినట్లయి నాశ్చర్యములలో
క్రిస్తియొకరారేవు చేసెట్లు తంతివార్తనవ్విడి. అధికారు
గారి ప్రజలుగాని వారికి పాపగతమియ్యలేదు కిన్కవాలుగట్ట
జనులలో ఆగ్నేయము చాల నాదార్యముతో నాదరించిన
భోగ్యగాక చెప్పిరి. కాని ఎవరిని స్త్రీమరులొనండి దిగనిచ్య
లేదు. ఆంగ్లేయులు సందివికోరుచున్నట్లు కనుపడిని భోగ్యగా
నికి కిన్కవాలులలో చివరి! యదృశ్యచేయుచున్న తక్కిన
జాతులవారియందేక మిట్లెముందు నని వీరివల్లిప్రాయము.
స్త్రీమరుమిదివారిలో తగాదాలలేరుయ, తగాదాలవచ్చినవని
చెప్పినసంగతులు సర్వాసద్ధమనియు, కొందరికి జబ్బుగనున్నం
దున కొందరు క్రిస్తియొనియాలొ దిగిపోయినయి భోగ్యగారు
చెప్పిరి. వెనెడెంబుదిల్వన గారి రాజనీతికి తయనశమ్యతిము
ను దెలుపుచు సంతోషు చేయవలసినదని కోగా, కొందగుట్లు
చేయందున తగాదాల వచ్చెట్లు స్త్రీమరులొనున్న పత్రికా
ప్రతిభలు చెప్పిరి. స్త్రీమరులొనివారందరు క్రిస్తియొకర
రేవులొ దిగి, భోజనగృహములకు వెలిపాయిరి.

1	విశ్వేశ్వరీయము	మి.
2	కొక్కండ పూహాశ్చర్యము	మి.
3	సింహాచల యాత్ర	మి.
4	నందావరి వర్ణనము	మి.
5	వియోగి దీక్షితవర్ణితము	మి.
6	నరకాసురవిజయ వ్యాయోగము	మి.

కొక్కండ కుమారనరసింహం,

(261) రాజమహేంద్రవరం.

శ్రీమతి వార్వతివర్ధని, అన్నపూర్ణ,
శ్రీరామవిలాసము, రాజమండ్రి

THE GREAT WAR.

Lord French's Touching Farewell Message.

FORD'S 'PEACE' PILGRIMS: ARRIVAL IN NORWAY.

Sinking of 'Umeta': Officer's Story.

GERMANY'S FINANCIAL POSITION: A DARK PICTURE.

[Reuter's Agency.]

Great Britain.

Three Officers of the 'Umeta.'

Arrive at Plymouth.

LONDON, December 20.

Three Officers of the British India Steamer "Umeta" which was sunk in the Mediterranean on the 1st inst. arrived at Plymouth on Sunday. They had spent four days knocking about the Mediterranean in a lifeboat with twenty six lascars.

Later.—The Officers state that the "Umeta" was attacked by a German submarine in the Mediterranean on the 1st instant. The first sign of the presence of the enemy was a quick succession of shots. The fourth entered the hold and the vessel began to fill. The crew embarked in four lifeboats, while the submarine continued to fire on the ship. When the steamer had been abandoned the Commander of the submarine called the boats alongside and enquired the name of the owners and the destination of the ship. He demanded the ship's papers, but was told that they had been left on the liner. The Commander of the submarine was apparently satisfied and ordered the lifeboats to proceed, after which he continued the work of destroying the steamer. The "Umeta's" boats headed for Malta, 100 miles distant, but were separated by a storm. Finding they could not reach Malta, the Mate's boat steered for Tripoli. After four days they were picked up by a Swedish steamer and taken to Port Said.

Dutch Vessels Via the Cape.

Statement in Parliament.

LONDON, December 20.

In the House of Commons, Lord Robert Cecil said certain vessels of Rotterdam Lloyd were proceeding via the Cape and the remainder via the Suez owing to the alleged uncertainty regarding the quantity of bunker coal at Port Said.

Privy Councillors.

Sir E. Speyer and Sir E. Cassel's Qualifications.

LAHORE, December 20.

LONDON, December 19th.—The Divisional Court was divided on the question whether Sir Edgar Speyer and Sir Ernest Cassel are qualified to be Privy Councillors. Sir Ernest Cassel has been given and Sir Edgar Speyer deprived of costs.—"C. and M. Gazette."

The Calling Up of Recruits.

Britain and Austria Contrasted.

LONDON, December 20.

The calling up of recruits is generally welcomed in all quarters. There is no indication of the numbers available at present, but it is pointed out that, while Britain is now calling her four youngest classes, Austria is already calling up men of 46. The admirable spirit in which first recruits are responding to the call augurs well for the response of future levies.

GLOWING TRIBUTE TO THE SPLENDID ARMY.

The Parting Regretted.

Confidence in a Glorious Victory.

LONDON, December 19.

In his farewell message to the army in France Field-Marshal Lord French said: In relinquishing the command of the British army in France I wish to express to the officers, non-commissioned officers, and men with whom I have been so closely associated during the last sixteen months, my heartfelt sorrow at parting before the campaign in which we have been so long engaged together has been brought to a victorious conclusion. I have, however, the firmest conviction that such a glorious ending to their splendid and heroic effort is not far distant. I shall watch their progress towards the final goal with intense interest, and in the most confident hope. The success which has so far been attained has been due to the indomitable spirit and dogged tenacity which knows no defeat, and to heroic courage so abundantly displayed by the rank and file of the splendid army which it will ever remain the pride and glory of my life to have commanded over sixteen months of incessant fighting. Regulars and Territorials of the old army and the new army have ever shown these magnificent qualities in equal degree. At this sad moment of parting my heart goes out to those who have received life-long injury. I think with sorrow of that great and glorious host of beloved comrades who made the greatest sacrifice of laying down their lives for their country. In saying good-bye to the British army in France I ask them once again to accept the expression of my deepest gratitude, my heartfelt devotion, and my earnest good wishes for that glorious future of which I feel assured.

Obituary.

LONDON, December 20.—The death is announced of Sir Henry Roscoe.

France.

French Artillery Activity.

Destruction of German Trenches.

LONDON, December 20.

PARIS.—A communique confirms the British communique regarding the fighting in Belgium. The artillery was likewise active in Artois between Somme and the Oise and in Champagne, destroying trenches and scattering working parties.

Russia.

A German Offensive.

Impossible in the West.

PETROGRAD, December 20.

The Russian military expert, Colonel Scjumsky, affirms that any considerable German offensive in the West is impossible, as the Germans are unable to detach sufficient troops from the Eastern Front.

Russian Communication.

LONDON, December 20.

PETROGRAD.—The communique says that an enemy detachment was severely punished at Lake Mendziol. Big enemy forces were repulsed at Kuchkent between Teheran and Hamadan.

Turkey.

Artillery Duel in Dardanelles.

LONDON, December 20.

PARIS.—A communique says:—There was lively artillery duel in the Dardanelles.

Canada.

Dominion Parliament.

To Meet in January.

LONDON, December 20.

OTTAWA.—The Dominion Parliament has been summoned for January 12th. The Speech from the Throne will foreshadow measures to lengthen the term of Parliament, for a war appropriation of fifty millions sterling, and for new taxes.

United States.

Panama Canal Open.

LONDON, December 20.

The Panama Canal Channel is opened sufficiently to warrant waiting vessels preparing to pass. The permanent opening however cannot yet be guaranteed. It is inadvisable for shipping to arrange to travel via the canal until further advices.

Ford's 'Peace' Pilgrims.

Arrival in Norway.

LONDON, December 19.

A telegram from Christiania says that the Ford's "peace" pilgrims have arrived there. No official or other reception was given them, merely Pressmen went on board. Mr. Ford said that the British were most gracious at Kirkwall, but none of the party was allowed to land there. Mr. Ford had the impression at Kirkwall that the British wished for peace. He thought this was also the case with the other belligerent peoples. He said that the basis of peace must be "status quo ante bellum." Mr. Ford denied that there had been disagreement on board. He said that some members would leave the expedition at Christiania because they were sick. The American journalists on board, however, confirmed the story of a quarrel due to some members refusing to sign a protest against President Wilson's policy.

The party have arrived at Christiania and proceeded quietly to their hotels.

Italy.

Serbian Refugees.

In Italy.

ROME, December 20.

The 'Tribuna' states that Serbian refugees have arrived in villages in Central Italy, where they have been sympathetically received. Many more are expected.

TELEGRAMS.

Germany.

German Finances.

Pessimism in the Press.

LONDON, December 20.

Reviewing Dr. Helfferich's speech in the Reichstag, the "Vorwaerts" urges Government to declare how money for the payment of interest and the redemption of war debts can be raised. It says that the German war debts now £2,000 millions, the interest on which is £100 millions yearly and the redemption will necessitate another £25 millions. In order to meet these and current expenditure, the income of the Empire must be more than doubled. The "Vorwaerts" concludes that the interests of consumers and industries demand the abolition of import taxes after the war, which will considerably reduce the income of Germany.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(By Wire.)

Delhi.

A Motor Ambulance from Maliks.

DELHI, December 20.

A Press communique says:—The Government of India have accepted an offer generously made by the Maliks of the Nun Family in the Shahpur District to present a sum of Rs. 7,000 for the purchase of a motor ambulance for employment in connection with the war.

Calcutta.

Action Against Calcutta Turf Club.

A Question of Expulsion from Enclosure.

CALCUTTA, December 20.

The question whether the Calcutta Turf Club has a right to expel a resident of Calcutta from its enclosure was discussed to-day before Mr. Justice Chaudhuri on an application made by Mr. Norton on behalf of Nogensra Nath Dey. The applicant had been connected with the Calcutta Turf Club for the last twenty years. Counsel applied for an injunction against the Stewards of the Turf Club for expelling the petitioner from their enclosure on the ground that he had bribed a boy. It was submitted that the Turf Club got a lease from the Government of a portion of Calcutta Maidan, but they had no right to expel a Calcutta resident from their enclosure. His Lordship issued a rule making it returnable on Wednesday next.

European Charged Under Arms Act.

Russell Convicted and Sentenced.

CALCUTTA, December 20.

To-day the Second Presidency Magistrate delivered judgment in a case in which a European named D. C. Russell was charged with delivering a revolver into the possession of a man not legally authorised to possess it and the accused's revolver was found in possession of Satya Ramjan Bose, an accused in the Krishnagar dacoity case. In convicting the accused under Section 22 of the Arms Act the Magistrate observed:—The accused's plea has pleaded for a lenient sentence. Leniency would be quite misplaced in such a case. I have no doubt the accused has systematically been selling arms to men who use them to perpetrate dacoities, and that the accused was perfectly well aware, that they would be so used with the probable result of murders being committed with them. A riler use to make of his status as an Englishman is difficult to imagine, and I sentence the accused to six months' rigorous imprisonment, the maximum penalty I can impose under the Section.

Conviction of a European Lad.

Upheld in Appeal.

CALCUTTA, December 20.

At the High Court to-day Mr. Justice Chitty and Mr. Justice Walsley delivered judgment in an appeal preferred by P. L. Causley, a European lad, who was found guilty by the second Presidency Magistrate on three charges of forgery and sentenced to two years' rigorous imprisonment. It was alleged that the petitioner purchased revolvers and ammunition from different shops, giving them a false name and a false address. Their Lordships upheld the conviction, but, considering the age of the accused reduced the sentence to one year's rigorous imprisonment.

Burma.

The Burma University.

RANGOON, December 20.

A deputation composed of Sir Charles Fox (President) and other members of the Burma University Syndicate will meet his Honour the Lieutenant-Governor on Wednesday at the Government House with the object of laying their views on the constitution of the Burma University.

Sind.

Indian National Congress.

The Karachi Delegates.

KARACHI, December 20.

At a meeting held at the office of the Hon'ble Mr. Harchandrai Vishindas, the Karachi delegates to the Indian National Congress passed a resolution in favour of Home Rule League being formed, and subsequently passed, but not unanimously, a resolution that the League should be formed now, not after the war.

TELEGRAMS.

South India.

H. E. the Governor's Tour in Nellore District.

NELLORE, December 20.

The special train conveying His Excellency and party arrived at Nellore at one o'clock on Saturday, and was drawn up at a siding for the night. The next morning it was brought on the main line at about 7 o'clock. The arrival was private. On His Excellency alighting from the train he was received on the platform by Dewan Bahadur R. Ramachandra Rao, Collector, Mr. W. Foster, District Superintendent of Police, and Mr. A. Santhanarama Aiyangar, Chairman, Municipal Council, Nellore. From the station His Excellency and party proceeded to the Lakshminaras Reddi Town Hall through streets, the sides of which had been crowded with spectators from an early hour in the morning. At the Town Hall an Indian Band was in attendance, and His Excellency was welcomed with special songs composed for the occasion and sung by the children attending the various elementary schools maintained by the Municipal Council. These scholars lined the sides of the pathway in front of the porch. His Excellency, after inspecting the pupils assembled, entered the hall, where he was accorded an enthusiastic reception by the large gathering—merchants, vakils, public servants and members of the landed aristocracy—which had assembled there and presented with a bouquet by little Miss Ramachandra Row, the daughter of the Collector. Prominent among those present were the Maharaja of Venkatagiri, the Maharaja Raja of Venkatagiri, the Honble Mr. A. S. Krishna Rao, the Rev. Dr. D. Dowle, Mrs. Ramachandra Rao (wife of the Collector), Miss Ramachandra Rao, Mr. F. Arbuthnot, District Forest Officer, Mrs. Arbuthnot, Mr. W. F. Pateman, Rao Sahib M. Venkatarama Aiyar, Assistant Commissioner, Salt and Abkari Revenue, Mr. G. Narasimham Naidu, Superintendent of Post Offices, Mr. A. Krishnasami Aiyar, and Mr. R. Lakshminaras Reddi, the donor of the Town Hall.

On His Excellency taking his seat on the platform under a dome made of paper and tastefully decorated, Mr. Santhanarama Aiyangar, Chairman, Municipal Council, the Honble Mr. A. S. Krishna Rao, Vice-President, District Board, Mr. S. Venkateswara, Chairman, District Congress Committee, and Kazi J. M. Muhammad Zia-ud-din Sahib Bahadur, Secretary of the Muslim Educational Association, read their respective addresses and then introduced the various members of their Associations to His Excellency. All the addresses presented were unanimous in the expression of their regret at the horrors of the present European war, of their loyalty and devotion to the King Emperor, and of their firm determination to stand by the Empire to bring the war to a successful termination. The Municipal address expressed the gratitude of the Council to the Government, with whose aid the history of the Municipality had been marked by steady progress and events of far-reaching importance. The address played for an improved system of drainage which had become a great and growing want of the town. Another player put forward in the address was the restoration to the taxpayers of the right that they had lost so early as 1891 of electing three-fourths of the Councilors and at the same time to increase the number to 21 to ensure an adequate representation of the minorities. The members of the District Board, while feeling grateful to His Excellency for the interest taken by the Government in the development of railway lines, urged for a speedy investigation of the same, and also of the Mopad irrigation project. The address presented by the District Congress Committee, in bringing to the notice of His Excellency the condition of the district in the matter of education, prayed for the establishment of a second grade college in the district and of a training school for mistresses for a steady development of female education. The Committee also prayed for the establishment of an agricultural experimental and demonstration farm, and prayed for the election of a non-official President for the Nellore Taluk Board and of a non-official Vice-President for the Nellore District Board. The members of the Committee also complained of insufficient accommodation at the Nellore Railway Station. The Mahomedans, who presented the last address, asked for a reconsideration of the order of Government refusing to grant them a monthly allowance of Rs. 50 to enable the community to widen the scope of the religious and secular education of their boys.

Except the address of the Muhammadan Association the other addresses were enclosed in handsome sandalwood caskets, that presented by the District Board being a miniature representation of the "Gopuram" of the Sri Ranganadhaswami temple in this town of hoary antiquity. The address of the Muhammadan Association was enclosed in a casket made of mica mounted on silver plate.

His Excellency's Reply.

His Excellency then made the following joint reply:—

GENTLEMEN.—I understand from one of your addresses that seven years have passed since my predecessor Sir Arthur Lawley visited the district. That fact, I can believe has been mentioned as an additional reason for the cordianity of the welcome which you have here extended to me and for my part, I have long looked forward with the pleasure of anticipation to this opportunity of visiting the Nellore district and its ancient capital. I am glad to meet here so many of those who are taking part in the public life of the district and receive such eloquent testimony to their loyalty and devotion to the King Emperor to their admiration for those gallant men who are entering their lives in his service, and to their confidence in the ultimate issue of that great struggle in which we are engaged.

Municipal Affairs.

GENTLEMEN OF THE NELLORE MUNICIPAL COUNCIL.—You refer to the fact that your town has long been an important centre of art and industry. I am your regret that weaving and dyeing have here been upon less prosperous days. The Government have perhaps you are aware, recently constituted two separate weaving parties for instructing the weavers of this Presidency in improved methods and applicants, and one of these parties will in

TELEGRAMS.

due course visit this district. With regard to dyeing, it is the intention of Government to provide in the Madura Technical Institute a centre where technical instruction on modern lines will be given, and we trust that this project will be of benefit to the Presidency at large. In this connection, I may perhaps appropriately draw your attention to the exhibition of the arts and industries of this Presidency, and of Southern India generally, which is being organized with the help and under the direction of the Madras Government, and will open in Madras on the 27th of this month. It is hoped that this exhibition may attract visitors from all parts of the Presidency, and thereby achieve its purpose of making more widely known the natural resources of the Presidency in agriculture, fisheries forestry, commerce and manufactures, better methods of cultivation and production and also the products of local and indigenous industries which exist in such variety throughout the Presidency. It gives me great satisfaction to hear of the great benefits which your water supply has conferred upon the town. The extension of the pipe lines and the construction of service reservoirs are, I understand, approaching completion, and it is expected that the proposals of the Sanitary Engineer for providing an improved supply will before long be ready for examination. Your needs in respect of drainage have also been recognised, but the scheme originally submitted was found prohibitive in cost. For the present too I fear financial considerations render the question of cost even more important, but I hope that some simpler and less expensive scheme may yet be devised to meet your requirements. You ask for an extension of electoral privileges. Any representation which you may make to Government on this subject will be attentively considered. Much, I know, remains to be done for the sanitation and improvement of your town, and your claims for assistance for these purposes will not be overlooked when funds are available.

The District Board.

GENTLEMEN OF THE DISTRICT BOARD.—I appreciate greatly the motives which have led you to refrain from pressing upon Government at this juncture many of your needs, and I assure you that your considerate and practical attitude now will not be allowed to prejudice your claims to a generous measure of assistance when normal conditions have been restored. I comprehend fully your anxiety that your railway projects should be expedited. The terms on which the Dollapalem—Kangiri Railway should be worked are now before the Government, and they have also under review your proposals for a line from Atmakur to Padugapad which will meet with prompt and sympathetic consideration. I sympathise also with your desire for the extension in this district of the great benefits which irrigation confers. If progress has been slow, it is not due to any remissness on the part of Government. I find that numerous and elaborate investigations have been conducted, and although the results as a whole have been disappointing, such projects as seem feasible, will be carefully considered.

The Congress Committee.

GENTLEMEN OF THE DISTRICT CONGRESS COMMITTEE.—You ask for a Training School for Mistresses at Nellore and for improved facilities for the education of your girls. That is a general question which we intend to examine on comprehensive lines and your local requirements will be considered in that connection. I regret, I cannot hold out any hopes at present that a College will be established in this town. You touch also on agriculture and the need for a Demonstration Farm in the district. It is the Government's earnest wish to extend the work of the Agricultural Department, but funds are for the present lacking, and it is not easy to procure trained men. These considerations are, I hope, merely temporary and when they disappear your claims will receive careful attention. You ask that non-official Presidents of Taluk Boards and Vice-Presidents of the District Board may be elected. As I have stated elsewhere any such change may well wait until further experience is gained of the experiment we are at present making in appointing non-officials to those offices. It has not yet received full trial and further experience of its working is clearly desirable. You also raise questions connected with the constitution of municipal bodies. As you are aware the revision of the District Municipalities Act is under scrutiny, and all I can say at present is that your suggestions will in that connection receive careful consideration. You urge improvements to the Nellore and Gudur Railway stations. The railway administration has the improvements of the Nellore station under consideration, but they too are hampered by the present financial stringency and this may delay the work. Your suggestion regarding the Gudur station will be brought to the notice of the Railway authorities.

Muslim Education.

GENTLEMEN OF THE MUSLIM EDUCATIONAL ASSOCIATION.—You do not overrate the importance of education to your community, and I sincerely hope that awakening interest therein of the Muhammadan community of which I find clear evidence wherever I go may be continued and sustained. If so, it should not be long before your community takes that place in public life and in the service of the state to which it is properly entitled. I congratulate you on the steadfast devotion to this in all parts. Your request that the resumed allowance of the Khina-ath Shah Fakiya may be assigned for educational purpose to your body raises issues of some importance, but if you see fit again to approach the Government through the District authorities, further consideration will be given to it, Gentlemen. It is to me as to yourselves a source of disappointment that financial considerations should render it necessary for the present to postpone consideration of some of the projects by which your district would benefit, but I would not have you think that the labour spent in their investigation will be lost. We fervently hope that we shall ere long enjoy once more a lasting peace and the wider opportunities which it will afford to the valuable and unostentatious work which local bodies in this district are conducting. Again, Gentlemen, I thank you cordially for your welcome of which I shall carry away with me as most pleasant memories these beautiful moments you have given me and I wish success and prosperity to you and those great interests which you represent.

TELEGRAMS.

Victoria Jubilee Hospital.

From the public reception, His Excellency and party motored to the Victoria Jubilee Hospital for Women and Children, a gift by the Victoria Diamond Jubilee Committee to the Municipality. Here His Excellency was received by Miss F. A. Scott, Lady Doctor in charge of the Hospital, and Rao Sahib T. Narayanaswami Naidu, District Medical and Sanitary Officer. After going round the wards in the hospital His Excellency before departing made the following remarks in the visitors' book:—The hospital seems to be doing excellent work which is meeting with growing appreciation. I trust it may continue to prosper.

Bombay.

The B. B. and C. I. Railway Munition Works.

Inspected by Lord and Lady Willingdon.

BOMBAY, December 20.

Their Excellencies the Governor and Lady Willingdon this morning visited the B. B. and C. I. Railway Workshops where munitions are being made. They first inspected an armoured train built in the workshops and then witnessed a gun team consisting of Railway Volunteers working a twelve-pounder gun. The party proceeded to the place where forging of shells was going on, and some time was spent in inspecting the process and examining the manufactured articles. A tour was made round the machine-shop, which has been converted into a shell factory and where shells were being manufactured at the time. This machine shop contained, besides machines belonging to the B. B. and C. I. Railway, a considerable number of lathes which have been kindly lent by the mill-owners of Ahmedabad and other places of Gujarat to expedite and facilitate the manufacture of shells and increase their output. Their Excellencies were accompanied by the Jam Sahib.

SANATANA DHARMA SABHA.

Important Hindu Meeting at Bombay.

H. H. The Maharajah of Darbhanga's Mission.

BOMBAY, December 20.

His Highness the Maharaja of Darbhanga presided to-day over a public meeting of the Hindus held in connection with his mission for the good of Sanatana in Shruti and Smriti and Puranas and for establishing a Bombay Presidency Hindu Sanatana Dharma Sabha.

His Highness, who received an ovation on arrival, made a long speech, in the course of which he asked those present to adopt the proposal to think out the ways and means whereby the Hindus of all provinces and of all sects and creeds may strengthen in their hearts the bond of religious unity that should ever unite and harmonise them, and keep before their mind's eye those basic spiritual and ethical truths that were, and should ever remain, common beliefs of all Hindus throughout the Motherland. His Highness also recommended the study of most modern discoveries of science, and observed that it was a matter of satisfaction to them to know that the scientific discoveries of their distinguished brother J. C. Bose, proving the existence of life in stone and in plant, were stated to be a scientific corroboration of the great truth proclaimed in the Bhagvat Gita. He also drew attention to the supreme necessity of combining religious instruction with secular education, so as to ensure an all-round growth, and in this connection expressed thanks to the Government for having allowed them to establish a Hindu University where Western training and Hindu religious education shall go hand in hand and co-operate for the turning out of noble youths combining in themselves the best points of modern Western culture and of ancient Hindu spirituality.

Bombay Share Market.

BOMBAY, December 20.

There was a slightly better feeling in the share market to-day and the rates kept generally firm. Central closed at Rs. 1,87½ and Colaba Land and Mill shares at Rs. 1,345. Standard improved to Rs. 1,020 and Swadeshi closed unchanged at Rs. 1,485. Crescents declined to 102½ and closed steady at Rs. 510. Fazulbhoys were unchanged at Rs. 423¾ and Indian bleaching at Rs. 137½. Madhows advanced to Rs. 1,292¼. The Bank Press and Railway shares were neglected. In miscellaneous shares Bombay Burmahs were steady at Rs. 935. Tata Iron and Steel shares kept steady (ordinary) at Rs. 108¾ and (deferred) at Rs. 267½. The Bombay Electric Steam and Tramways were steady at Rs. 231 3¼ per cent. Government paper was quiet at Rs. 79½ and Rs. 80 per cent for large and small pieces respectively.

All-India Theistic Conference.

The Official Programme.

BOMBAY, December 20.

The official programme of the All-India Theistic Conference here is now published. The proceedings will commence on the morning of the 25th instant with a service by Professor N. G. Welinkar. At 5 on the same afternoon addresses of the Chairman of the Reception Committee and the President of the Conference will be read and the subjects Committee appointed.

On the 26th instant addresses will be given on "How to strengthen the theistic movement in India generally and in Western India particularly."

A divine service will be conducted on the same afternoon by Principal Heramb Chandra Maitra. The Conference will sit again on the 28th and 29th instant, on the afternoon of the 29th there will also be a ladies gathering.

TELEGRAMS.

Punjab.

Punjab Aeroplane Fund.
Question of Municipal Contribution.

LAHORE, December 20.

At a meeting of the Lahore Municipal Committee to-day there was a considerable discussion on the proposal to subscribe Rs. 10,000 out of the Committee's funds to the Punjab Aeroplane Fund. Objection was taken to the subscription on the ground that no provision for it had been made in the Budget and therefore the Committee was not authorised to sanction the expenditure. Eventually the motion was carried by a majority of votes.

The Lahore Conspiracy Case.
Supplementary Trial.

LAHORE, December 20.

One of the special Commissioners, Mr. T. P. Ellis, being still ill and unable to attend the Court, the Lahore Special Tribunal has had, on the advice of the Civil Surgeon, to be closed for another two days. The Court will now reopen after the Christmas and New Year holidays on the 3rd January 1916. Arrangements are being, however, made to make up for the week thus lost, and there will be no real delay in the trial.

Co-operative Bank and Voluntary Liquidation.

LAHORE, December 21.

The Punjab Co-operative Bank, now in voluntary liquidation, has been paying off all creditors below one thousand in full with interest up to date, and has been thus able to reduce the number of depositors to 200. Mulraj Bhalla, brother of Hansraj, the late Principal of the D. A. V. College, was its Managing Director and is now one of its voluntary liquidators.

United Provinces.

Benares Conspiracy Case.

BENARES, December 20.

At the resumed hearing of the Benares conspiracy case this morning before the Special Tribunal, Mahomed Ismail of Delhi was examined to corroborate the evidence of Nazir, a previous witness, as two of the accused coming to him to take the house of Abdur Rahaman on rent. Witness, being asked to point out the two men from among the accused, stepped at Rabindra, the accused said that he thought Rabindra was one of the two men but was not sure. Witness could not recognise the other, but described him as a thin man somewhat fair in countenance with spectacles on.

Habibuddin deposed that he looked after the shops and houses of Abdur Rahman. He said that two men came to him and rented the upper floor of a shop at Rs. 8-4-0 a month. They stayed there for ten or fifteen days and then left, saying that the elder of them was ill. They left behind them a glass, a thali and a lota. A third man, whom the witness found tying up the things left by them, was made to pay the sweeper and the Kahar. Lachmi Narain was pointed out by the witness as the third man who paid the money to the sweeper. Witness being asked if he could point out any one among the accused who resembled the man whom he picked out at the Kashmeri Gate, picked out accused Sachindra. Partab, accused, was also identified by the witness as resembling the man who was wearing spectacles.

Kanhita, sweeper, corroborated the story of the payment of three annas to him by the third man, out of which he paid one anna to the Kahar.

Abdul Haji, a constable of the C. I. D., stated that Lachmi Narain escaped from his watch at Shahdra Railway Station.

Zahur Ahmed, head constable, deposed to the arrest of Lachmi Narain and Ganesh Lal, accused.

BRIEF TELEGRAMS.

H. E. the Governor of Bombay will hold a Durbar at Hyderabad (Sind) on the 31st instant.

The Hon'ble Mr. G. K. Lowndes has taken over the office of Law Member of the Viceroy's Council under the usual salute.

The P. and O. "Salsette," with the outward mails of the 3rd instant, is expected to arrive in Bombay at 7 A. M. on Friday next, the 24th instant.

On His Highness' motion the meeting passed a resolution to pray for the longevity, prosperity and success of the King Emperor at their public meetings and also at religious and other functions.

A representative Committee was next appointed to take steps to establish the Bombay Presidency Hindu Sanatana Dharma Sabha and an Ashrama for Brahmacharis in Bombay.

Another fatal case of plague occurred at Wellington at the New Bazaar to-day. The inhabitants are unwilling to get themselves inoculated but are willing to be segregated when even a fresh attack takes place in any locality.

Mr. Chaubal, who followed His Highness, said that he was present in his capacity as a member of the Government and observed that the principle embodied in the first resolution had the approval and the warm sympathy of the Governor in Council.

TELEGRAMS.

Mr. E. C. Smith I. C. S., who received a commission as a Lieutenant is attached to 214 Devons and will assume command of the Devons at Fort. St. George Madras from Captain J. B. Pelington. Mr. Smith has been permitted to appear for a promotion examination in connection with the I. C. S. and has left for Madras.

His Highness the Jam Saheb and His Highness the Thakore Saheb of Limbdi, who are at present in Bombay, also took part in the meeting. The Jam Saheb announced that the Government approved of the meeting, and they had in the Hon'ble Mr. Chaubal, who was present then, a representative of the Government.

Latest Telegrams.

Russians Abandon Attack on Bulgaria.

LONDON, December 20.

ZURICH. - A telegram from Bukharest says: - The Russians have apparently abandoned for the present their plans for attack on Bulgaria. Movements of their troops indicate that they intend to renew that attack against Bukovina.

Latest Paris Bulletin.

LONDON, December 20.

PARIS. - Vigorous artillery engagements in which advantage lay with the allies are again feature of the communique.

LONDON, December 20.

In the House of Commons Mr. Tennant stated that the British casualties in the Macedonian campaign up till December 11th were 32 Officers and 1246 men of whom only one Officer and 83 men had been killed.

Sir John Rees asked whether the Government of India had recommended the abolition of the indentured labour system. Mr. Chamberlain replied that he had recently received a communication from the Government of India dealing with the objections to and the disadvantages of the present system under which labour went from India to the Colonies and suggesting a possible solution of these difficulties. The Question was still in its preliminary stage and required further consultation with the Government of India as well as other authorities interested. Mr. Chamberlain would therefore be unable to make a definite statement for some time.

ఆంధ్ర దేశ వార్తలు

శ్రీ భారతీలీల సర్వస్వము. - తెనాలి తాలూకా అసంతోషములో జరుచి రామయ్య పంతులవా ర్తగాన సాధిత్యముక్తికి మా భావీ విలాసికి తృప్తి పడ్డ కోర్కెను 1915 డిసెంబరు 21, 25 తేదీల నుండు జరుగును.

శ్రీ గుంటూరు అన్న దానసహజము. - కడప జిల్లాకు నెలనా ఈ కమాజు పాతకపున 455 మంది బిడ్డల భోజన మొనగబడెను. శ్రీ శ్రీ కృష్ణయిన ఏక రామయ్య పంతులు వారు కంబం 15-వ తేదీ 62 మంది అన్న దానము చేసి.

ములకల్లంకి భాండాగారము. - పితాపురము రాజాగారు మా గ్రామము 12వ తేదీని దయచేసిన సందర్భమున మేము రాజా గారు వుండే సమయమున. మార్గమున ప్రకటించుచున్నామన పేరన ఒక ప్రస్తావన గానియు నెలకొల్పితిమి.

అన్న దానము. - 4-12-15 తేదీని తాళ్లపూడి గ్రామముల పక్షమున కల్లూరు అన్న పుసోడు ముఖము గారు సర్వస్వముల వారికిని మును 4000 మందికి అన్న దానము చేసి.

తాళ్లపూడి పత్రములము. - 12 - వ తేదీని పితాపు రనివాసులకు ఉపేతి అవకరి గారు మా గ్రామము దయచేసి "జేసిన" స్థూలము మాట్టవాల మును నున్నది.

ఒక దుర్మరణము. - 17 తేదీని మల్లాజోడుల సత్య నారాయణమూర్తి ముఖమున కొందఱో గోదావరి తీరస్థానం బాచించుటకై కావలసిన జరి స్నానము చేయుచుండ నీటిలో మునిగి చనిపోయి.

సుమంజసి సమాజము. - 16 వ తేదీని నల్లూరిజిల్లా పొట్లపూడిలోని సుమంజసి సమాజములో యజమాన్యము లైన సోకి పంచమరాత్రి సంతకాల 34 వారంతో సాపించి నారు ది కి సమాజములో సోకించు నల్లూరు పసిపనాయకు గారు సాధారణముగా సుమంజసి పునాది నారు.

శ్రీ కృష్ణా కి యువయ్యో సమాజము. - ఈ సమా జముయొక్క జన్మదినమునాటికి యీ నెల మొదటిదినమున చాటికి కంకర రావు బి ఎ, గారి యాధికర్యముక్తికి జరిగినది. బలపరము పాత్రను సమీపిస్తూ కై. వెంకటరావుగారు రా. నువ్వదాను గారును పట్టుదలను సమీపించు కిరిసి, అంజ నేయముగారు ధన మగారముల కత్తంతాకత్తక మునుటను

నూన్యము నుపన్యసించి. అగ్రాసనాధిపు జన్మదినోత్సవ కార్యక్రమమును గురించి సమాచారమును తెలిసి.

శ్రీ కామరాజుల ప్రస్తావనాగారము. - భీమవరపు కోటలో నూతనముగ నిర్మించబడిన శ్రీ సీతారామ భక్తజన తిరుగ్రామములో, దీర్ఘదర్శన దినమున కామరాజుల ప్రస్తావనాగారమున పేరన ఒక భాండాగారము నెలకొల్పబడినది. అగ్రాసనాధిపతి ముగ కల్లూరి కడప నాధివాస గారు ముచ్చటించుచు భాండాగారమునకు శాశ్వతముగ స్వహాన కరియేర్పాటు గావించుట అగత్య మని నెలకొని నారాయణరాజుగారు సలమను తాము దయచేయించెదమని నడిచిరి. అంతట గ్రామములకు వెంటనే 800 లు విరాళముల నిచ్చెదమని వాగ్దానము చేసిరి.

కడపముల దివ్య ప్రేమకు. - గుంటూరులో కడప గవర్నరుగారు కలెక్టరుగారి పంఖరాజు మోటారుకారుమన వెళ్ళే సమయములో అగత్య గారి తిరగ్రామమున దివ్య ప్రేమక ఇయ్యగా మిహాబ్జులను తగ్గించుటమయ్యె ఇంకా అనానలలోనున్నది. మిహాబ్జు మంచి చెడ్డలను అర్థిలద్యు పంపించుకోవలసింది. దివ్య ప్రేమక వారి తాలూకా సమయ గా దివ్య ప్రేమక సంగతులు విచారించుటకు కర్వధి లేదని దివ్య ప్రేమక తిరిగి యిచ్చి చేసిరి.

ఒక ఉపన్యాసము. - ఈ నెల 15 వ తేదీ నాడు జారమునాడు సిక్కిరా వాచులూరి మహాబాబు కాశీదేవాలయము "అంగ్లేయు జేతననందలి జీవన" మను విషయమున జరిపించి ఆర్. ఎన్. నాయక్ ఎం. ఏ. వార్ ఆటోలాగా నున్నది. ఉపన్యాసము ఆ. గాన్, బి. ఏ. వార్ ఆటోలా గారు గ్రాసనాధిపతిగారి నుండి. నాయకుగారి యభిప్రాయములలో గ్రాసనాధిపతి గారి కేకరమించెను. నాయకుగారి యుపన్యాసమునందు విరుద్ధాంశము లనేకములు గలవని నెల నిచ్చిరి.

గ్రామ పంచాయతీలు. - గుడివాడ తాలూకాలో ప్రెసిడెంటు వెంకట్రామయ్య కామన కేగి గ్రామములకు జేసి పంచాయతీ పాపము గురించి ఆక్షగ గా తమకు సమ్యక్తమయ ఆ గ్రామముల దెలిసి. అంగలూరు గ్రామము ఈ నెల 18 తేదీ రాత్రి సభనాడి సాధక భాధకములను జన్మించిరి. కృష్ణాజిల్లా సంచార కార్యదర్శి కొడాలి కిరణాచక్రవర్తి గారు పంచాయతీల ఆకర్షకతను గూర్చి ఉపన్యసించిరి. గ్రామములందఱు వికగ్రీతముగ పంచాయతీ సభ ముండవలసినదే యని అభిప్రాయపరి. 19 తేదీని తాలూకాలో ప్రెసిడెంటు గారు జే గావించబడిన సభయందు తమ సమ్యక్తముల దెలిపిరి. అన్ని గ్రామముల వానిన ఇటుల నే తమ సమ్యక్తుల దెలిపెదమని నమృతమునాడు.

బంగల పల్లి రాజప్రతినిధి గారు. - ఈ నెల 14-వ తేదీ బంగలపల్లి సంస్థానపు రాజప్రతినిధి, హెచ్. జి. సోమప్ప సి. ఐ. ఇ. వి. సి. యన్. గారు బంగల పల్లికి వెళ్ళి యుండిరి. నభాబుగారును. దివాను గారును, మున్సిసిపల్ చెర్క్సు గారును ఇంకా సతర ఉద్యోగములను వారికి స్వాగత మొనరించి ప్రత్యేకము యేర్పాటు చేయబడినదే తాలూకా విజయకాని వెళ్ళి. పిమ్మట రాజప్రతినిధిగారిని మోటారు బండిలో ఆతిథి యింటికి విజయకాని వెళ్ళిరి. వారిని గౌరవించుచు మిత్రము పాత్రమున వారికిని గూర్చి వారిని సాయంకాలము నభాబుగారును దివాను గారును వారును దేవాదు బోయి చందకతాంబాలములతో వారిని సత్కరించిరి. నాటి రాత్రికి గాని వారికి గొప్ప విందు చేయబడినది. మరునాడు ఉదయము ముగిసినప్పుడు వారు కొన్ని కృష్ణ అభీనుల జూమలములను వెళ్ళి యుండి 9 A.M. మోటారు బండిలో కర్నూలుకు వెళ్ళిపోయిరి.

ఆంధ్రప్రదేశ్ సమాఖ్య. - రామచంద్రపురం తాలూకా లిక్కవోలు మేజరు యూనియన్ గ్రామమునందు ఆంధ్రప్రదేశ్ తగ్గరమును నువ్వారాయని సమీకి గొప్ప కుత్తెగము జరిగెను అక్కడ నాంధ్రప్రదేశ్ నమూనె మును దివ్యమును కాకినాడ యందున్న యాంధ్రప్రదేశ్ సంఘసభ్యులకు చేతులపెట్టి స్వామి కాశ్రి గారును కాకినాడక కాలూరి వింబుమూడియేల్లులూ జరుపుచున్న పనులకు విద్యార్థులను, లిక్కవోలు వెలిరు, 10-12-2 లు కమూన చేసి యున్నటులు దెలిపిరి. ఇందుకు 5 లు ఆంధ్రవిద్యార్థి సభా కార్యదర్శి గారును దుర్గిల దేశకరాజు గారికి 4 లు గోదావరిజిల్లా పంఖరాజుగారు దిగి తిక్కవోలును సాహాయ్యము మియ్యెను. మిగిల్చి సామ్యు ఇక ముందుగూడ నిధిధనునే ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రముఖులలో నమూన చేయుటకు గారు కోటియులకు అయ్యి చేయుటకు స్వామికాశ్రి గారికి దేవుని మున్నది. ఈ యువ్యుల మంత్రముల గాని యాదాదగిరి. ఈ రీతిల నమూన చేయుటకుల కొద్దిపాటి సామ్యు నివ్వవారి కెంతమాత్రమును గవ్వముగ నుండును.

పితాపురము రాజాగారు.

సంస్థానములలోని గ్రామములను జూచుట.

(ఒకవిశేషమగుదర్శనం)

రాజమహేంద్రవరము 19 - కాతేయముగల గ్రామము

అట్లు చెప్పి వచ్చినవారికి సాయంకాలమున మాపురమునందే పితాపురము రాజాగారు కుటుంబపరివార సమేతులై ప్రత్యేక నౌకమీద ప్రయాణముచేసి తమ సంస్థానములోని గ్రామములను పరివల వాడెట్లై నేడనూరు, మున్నగు గ్రామములను దర్శించిన సందర్భమున, వాడెట్లై సరస్వతినీ కేస కాన్యనిర్వాహక సంఘములందలివిన స్వాగతపత్రక ముండిక్రింది సంగతుల నువాహించుచున్నాను.

నేడారాధ్రదేయములో గాలవరకవ్యయజ్ఞే, దైవానుగ్రహముచే, దీర్ఘతపస్సుచే, పురాకృతకర్మచే నుత్తరించిన నక్షత్రైయాధోగ్యముగ నావిర్భవించి యుత్తరంగమునకు, నర్మపుష్పగతికి, నభ్యుదయమార్గమునకు నాకర్షించుచున్నది. భాగ్యశాతీయ వికాసము ఆంధ్రులవై నాధారపడి యున్నది. ఆంధ్రులెంతవర కభివృద్ధిపొందెదరో అంతవరకే భారతవర్షము కృద్ధివాడగలదు. ఆంధ్రులయభివృద్ధి మీ మీదనే యాధారపడియున్నది మేము బలముచేపు నకర్మము లేదు.

మీధర్మము లాసేతుకీర్తిగ నుభయింపబడి యున్నది. మోహాత్మకము, ఆత్మవిశ్వాసము, స్వాస్థిత్వాగము, శోషకములది అన్నగు నభ్యుదయరేఖలన్నియు మామోటి సాధారణ కృత్తులకసాధ్యము, మీ మహాదానంబులన నాది రాజాధిరాజులే యుచ్ఛేదించుచుండ జనసామాన్యమేమియునుగలదు నో చెప్పునేరదు. కాకినాడపుణ్యక్షేత్రంబున నెలకొల్పిన కళాశాలము, ఆనాథశిశువాలయము, చిరస్మరణీయులగు దాక్షాణ్యములు. కలకత్తా కమ్యూనికేషన్లకై యొనర్చిన ధర్మము; నివిధపట్టణములలోని పాఠశాలలకు, విద్యార్థులకునొసంగ విరాళములు; ఇంగ్లాండు, ఆమెరికా, జపాన్, మున్నగు పాశ్చాత్యదేశములకు బోవు విద్యార్థులకును గొప్ప ధర్మములు మీ వికలహృదయమున, మీ యాత్మగౌరవమున, జనానురాగమున జేయజేయుచున్నది.

గౌరవమీరింబునందు నీ గ్రామము ముమారాణులకు ఒకలకు నివాసంబై భవదీయసౌకర్యముండిన పాఠశాలతో విద్యాభివృద్ధియందు దప్పుడుకునులిడును నలరారుచున్నది. దేశాభివృద్ధికి జ్ఞానాభివృద్ధి ప్రధమ సోపానము - జ్ఞానాభివృద్ధికి గ్రంథాలయమే అవసరమగుచున్నది. గ్రంథాలయమునకు సౌకర్యముగల గ్రంథమునకు "శ్రీనివాసస్థలీనికేతన" నను మేరకు నొక గ్రంథాలయమును స్థాపించితిమి. వర్తమానమున దాదాపు 350 గ్రంథములు గలది. కలరారుచున్నది. విజ్ఞానచంద్రికా పరిషత్తువారు చేయి పరిషత్తు ప్రచురితమైన గ్రంథాలయమునందే కొందఱు విద్యార్థులను బంపుచున్నాము. 1916 సంవత్సరములో జరిగినోపు ఒకటి కేంద్రించి బొటానను, నౌకయంతరిము చదువుచుండిరి. తెలియజేయుటకు నలరారుముగ నున్నది.

ప్రస్తుత మీ గ్రంథ భాండాగారము ననుసరింపకొని "ఆంధ్రభావ సంక్షేప సమాజ"మను మఱియొక ముద్రపరిచి గలదు. ఈ పుస్తకందలి బొటానను సభ్యులగు నేయులయే దానిని విభజింపజేయు. నెలచందావలనన, ఆనాధర్మములనను గ్రంథభాండాగారమున నిలిపివేరు దీనికొనవచ్చును.

పురజులకే గాక తిరిగి గ్రామ జనులకు నభ్యుదయమును ప్రసాదించుటకు నియతరీతియన, నిన్ను బాతులకు ఆంధ్రీయతకాదు జెట్టింపరలెనయను మొదలగు దేశోపకారోదేశముల మాయమున్ను తగిన ధనసహాయము లేకపోవుటచేత మీ యాశీర్వాదముల బూడిదలో పోసివేసిన మీ మాడ్గియగిరిపోవుచున్నది.

ప్రస్తుత యుద్ధములను దొంగించి నుభయింపజేయునది రాజా విద్యుత్తేనో విద్యాభ్యాసమునకు మాన్యమునాపునది రాజా. విద్యాదానమునకై మోసంగిన ధర్మము లసంభావ్యములు. గ్రంథభాండాగారము విద్యాదానమున కొకతరజుల. అజలను పుష్పించువాడు రాజావారికి మరయొకరు గానరారు. ఎవమగాను మఱియేమియునుగాని రాజాదరింబొందనివోలదు. రాజులను రేచెంద్రుడు నన్నయభట్టార కాది మహాపురుషుల దయాశాసనములనుబట్టి పునఃవారిచే నొక సద్భక్తిగలవలె ప్రయించి భావభివృద్ధిని గావించెను. ఆదేశభక్తి, బుగ్గ పుష్పించెరాయల ఆంధ్రభావభివృద్ధియే బెంది చుదగ్రభావించి కీర్తిపొందెను. నేడు మీరామార్గమే ముద్రాభివృద్ధి, అంధ్రుల చిరకాలగ్రస్తుమైన కొంతవ దిద్ది యుత్తమ-ప్ర మహాజనులను గొందిభావజనమై యాంధ్రవత్తికలను, ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తునకు గలపరులై యుండులొందెదమని గొంపముకాదే!

ప్రస్తుతమున జీవితమును సాంఘిక జీవనమునందే సాఫల్యము నొందును. సాంఘిక జీవనము దర్శించువృద్ధి యాత్మోత్సాహము. ప్రతివ్యక్తియు సంఘమునను నాత్మధర్మములను మనోగతము చేసికొని పాటుపడునట్లులే తగు. జనుల ఆనందము లభించును. విద్యాధ్యయము వికలమై సంఘము నంతయు ప్రేమింప గలుగును.

జూ బు లు

I

కర్పూరముంబడి.

అయ్యా!

ప్రహేళిక విలీనమై యీశ్వరనివాసంగారు రచించిన కర్పూరముంబడి యను పేరం బరకు నవల ప్రచురభాగము మాత్రము ప్రకటింపబడి, వికలకాలమునందే యాంధ్రప్రపంచమున కానందదాహకముగ ఉన్నది. రెండవభాగ మెప్పుడు వెలువడునా నని చాతకబృందము మాడ్గి నందఱునిశ్చించుచున్నాడు. దయచేసి తమ పత్రికామూలమున, తద్విషయమున తెలియజేసెదరని కోరుచున్నాను.

ఆ శ్రీకృతిరావు.

II

కృష్ణాజిల్లాసంఘమువారి యుపేక్షాభావము.

కైకలూరు తాలూకా ప్రజలకుద్య

అయ్యా!

ఈ కృష్ణ కైకలూరు తాలూకా యందు 30 వల ఎకరములభూమి నీటిచే నునిగిపోయి కష్టమైపోయినది. తత్సందర్భమున తాలూకా ప్రజలు తాలూకాసంఘమువారు గల నీ బందరు వెళ్లి ధనము వ్యయముచేసి రేచుదినములందే జిల్లాసంఘమువారిని కష్టమైపోయిన భూముల దిలకించి తగువహాయము జేయవలయును దొరలననుకరించి తెలియపరచుదలయును సార్థించియుండిరి. కాని తత్సంఘసభ్యులలో నొక్కరైనను పాపహిరయుతుల దీనాలాపముల వారినంత వారు గాదని వీరు, వీరు కాదని వారు, పురమందిరముచుట్టును తిప్పి పంపివేసిరి. రైతులు చేయునదిలేక వెళ్లిపోయిరి. జిల్లాసంఘమువారికి వీరి దిగభారములు వనబడుటలేదా! వికలదీని వారి హృదయములు కరణలేరా! లేకున్న వారిపీడిని నలరారుగాంచుచుగిరిరయ్యారో, నడుపాయములు జరుగవలె మార్గో లేక ఎవరైన వెరచో యూహించబాలకుంటిమి నుండలము నందలి రైతుల యొక్కయు నితరలయొక్కయు కష్టములను కనుగొని దొరలననుకరించి నీటింది చేతనైనంత సహాయము చేయుటకు కంఠముగట్టుకొనిన సంఘమువారి దీనియమున శ్రద్ధసహించుటకు కనుగోచనీయును. పాపము రయియును పలుకవలయునది సందర్భమునందు జేసినకృపిగలపాలయి విలపించుచుండ సాహాయ్యము మరణయత్నముల నలపక యూహించుచుండల వీరు నుండలమునకు గావించు లాభ మెట్టియో యూహించబాలము. ఇట్టి నయములలో గాక నీ సాహసాచార్యములు కార్యదీక్షిత, స్వాస్థ్యత్వాగము, దయాదాక్షిణ్యములు ఎప్పుడు బయటపడగలవు? 30 వల ఎకరముల పంట పోయి రైతులందరు తినుట కన్నము లేక పొలముల తమ పోయి యొక్కయుట్టు నలిచి నున్నెరుగింజులు పండ అధికారము చేంతయు పండినది భరించి రివిషనీయక కష్టమై దుడిచుచుండ కనువులను గృహములను తాట్లులు వెట్టి విలపించుచున్నతటి వారికి ప్రైర్యము చెప్పి కష్టముల దీర్చుట నీకి తేరుధర్మ మేముగను. మా తాలూకాయొక్క నీతి ప్రస్తుత మిట్లున్నది. నాయకులయొక్క గాని ప్రభువుల యొక్క గాని కోకలు బోర్డువారియొక్క గాని దృష్టి మా తాలూకావై ఇంతవరకును పరిపరిచి యుండలేదు. కావున మాజిల్లాధికారు లేమి, జిల్లాసంఘము వారేమి, మా సాధక బాధకములను తెలిసికొని, తగిన సాహాయ్యము చేయవలసియున్నాను. జిల్లాసంఘమువారు మా ఇబ్బందులకు స్వయముగ వచ్చి చూచి వాని దొరలననుకరించి నీటింది మాకు తగిన సాహాయ్యము చేయించితమ ధర్మము నెరవేర్చుకొనవలసిందని కోరుచున్నాము.

కైకలూరు తాలూకావాసులు.

II.

నర్సాపురము తాలూకాబోర్డు

కానురు పాఠశాలకుగింది విజ్ఞాన

అయ్యా!

తెలుగు తాలూకా కానురు గ్రామములో తాలూకా బోర్డువారికి కేంద్రమున్న పాఠశాలభవనము (స్కూలుబిల్డింగు) 1908 సం.లో కొన్ని కారణములచేతను కూలిపడిపోయినది. దీనిని గట్టించుటకు తాలూకాబోర్డువారు, తాము ధనసహాయము చేయజాలమనియు, గ్రామస్థులే యాధారమును నహించి కట్టించుకొనవలయుననియు జెప్పిపట్టించుచును. కాని నీటి కలుగును గ్రామస్థులెవ్వరును దీనివరకు కూచినవారు కాలేరి.

ఈబిల్డింగుకుమాలిపోయి నుమారు 7 సం.ములైనను గ్రామస్థులు దీనినిర్మాణమునకై తగుసాహాయ్యములు జేయక నిద్రించుచుండుటనుజూడ వీరివిద్యాభిమాన మెన్ని విధములనైనను జ్ఞాపకమీయును. ఇది యిట్లుండగా, పడిపోయిన యాబిల్డింగుతాలూకు సామానులన్నియు నిప్పటికి ప్రచురముగా పోతులవరమై పోయినవి. ఈకలరసామానుల మిక్కిలి బలియమైనవియు విలువగలవియు నై యున్నవి. ఈకాలపు ధరలనుబట్టి వీరి కిచ్చుటకు నుమారు రూ. 400 ల కంటకు జేయుననుటకు సందియము లేక. ఇంతవలకెవ్వరును, పోయినసామానులను గుఱించి తగుశ్రద్ధ తీసికొనియుండలేదు. తాలూకాబోర్డువారి కీవిషయ మిప్పటికిని తెలియదని యూహించుచున్నాము. పోకగా పోయిన సామానులనుగురించి వైయధికారులకు తెలియజేయు బాధ్యత గ్రామమేజిస్ట్రేటుగలె నుటయెరికింపద? అట్లుయినచో పోయినసామానులకు దొంగిలించుకొనిపోయిన నేరముల విషయమై మా గ్రామమేజిస్ట్రేటు ఎప్పుడేమిచేసెనో, ఎట్టిఫలితము గలిగెనో దురూహ్యముగానున్నది. ఈసామానులన్నియు పోయిన ఒక్కపర్యాయము సంకహించి యుండలేదు. ఒక్క మాలమా? ఒక్కవాసమా? ఒక్కద్యారమా? కాక నేకపర్యాయము లీసామానులకు పోయిన దొంగిలించి యుండలేదు. ఈ సామానులను అవసరించుకొనిపోయిన పత్రి యొకప్పుడును గ్రామమేజిస్ట్రేటు వైయధికారులకు తెలియజేయుట అతనికి కానవలయుచున్నట్లు. ఇట్టి విధానకృత్యమును గ్రామమేజిస్ట్రేటు ఒకప్పుడైనను నెరవేర్చుచుండెను. నయ్యకము మాకుగలగుచుండుటలేదు అట్లుచేసినచో, సామానులన్నియు పోయినవలయుగాక కొంతకంటకుగలపోయిన కొంతవరకైనను నలిచియుండును. ఎట్లుయినచేమి, విలువగలిగిన చెక్కుసామానులు పోయినవరమైపోయినవి గ్రామమేజిస్ట్రేటును కీవిషయము తెలియదని విశ్వసించుటకు విలులేదు. ఈ బిల్డింగు వాల్చిపుట మొగను పక్కముగా నందఱును జెల్లడియై యున్నది ఇట్టిశాపమెందుకై జరుగవలయునో తాలూకాబోర్డువారు వెంటనే యీవిషయమును విచారణలోనికిదెచ్చుకగాక యని కోరుచున్నాను.

గ్రామవాసి.

బెజవాడ వార్తలు.

ఒకవిశేషమగుదర్శనం.

బెజవాడ డిసెంబరు 20:- మాపురముందలి లేటు ఆర్కల్ వెంకయ్యపంతులు గారి వలన సాంపెబడి బాగుగ వృద్ధిలోనికి వచ్చిన కన్యకాబడి శ్రీరేణి హిందూ ప్రాచ్యులును కొద్దికాలముక్రిందట బెజవాడ కాపురమునకు విస్సంకెట్టి వేంకటరత్నముగారికి ప్రస్తుతపు కమిటీ మొదలై కొంతమంది స్వాధీనముచేసిరి. ఇట్లు ఆ క్రమముగ ప్రాచ్యులును స్వాధీనపరిచినందులకు స్వాధీనపరిచినవారిని స్వాధీనముచేసి కొనినవారిని వేర్వేరు మిటి మొదలగులా నివరకు నెక్కువసమిచ్చి సహాయకాలుగా నుండినవారు కొద్దికాలములో దావాదాఖలు చేయుటకు ప్రత్యక్షించుచున్నట్లు చెప్పకొనచున్నారు.

మనసిపాలిటి వైపున

మామూరికివల్ల వైయమన్ దినపత్రికేంకటహనుమంతరావుగారిమీద మోపబడిన మూర్ఖానినీవల్ల తగాయిదాలను విచారించుటకు కృష్ణాజిల్లా అడిషనల్ సబ్కలెక్టరు బర్మిటువారంగారు మా గ్రామమునకు వచ్చి నుమారు అరుకోజులనుండి విచారణచేయుచుచున్నారు.

చలికాలము.

ఈసంవత్సరము ఇచటచలిబాధ అపరిమితముగనున్నది. ఇదివరకెప్పుడును ఇట్టివిపరీతమైన చలిబాధనుభవించి యుండలేదు ఎండకాలములోనరే గాడ్డులు విశేషముగనున్నవి. రాత్రుల నవీరము బాతులలో గాలివలన దుమ్మువిశేషముగ రేగుచున్నది.

కోర్టులు.

ఇచట రేచునబుక్కోర్టులగలవు పర్యవేంటునబుక్కోర్టులోరాత్రి 7 గంటలవరకు కచ్చేరిచేయుటవలన న్యాయవాదులకు కష్టముగనున్నది అప్పటికినాడే పని పూర్తికాకపోవుట చే మరకొంతయాలస్యముగల కూడ సహజము పెంపొందెను కోర్టులో పండుగరోజులలో కూడ కచ్చేరిచేయుటచే న్యాయవాదులు విసుగును చెందుచున్నాడు. ఈరెండు కోర్టులలోను పని నిలిగినున్నది.

పూరహత్య.

ఒకబొమ్మకాశ్రీ ఎచటనుండియో మూడుమాసముల క్రిందట నీయునికివచ్చి ఇస్లాంపేటలో నివాసముచేయుచుండెను. మూడుదినములక్రిందట నెవరో ఈమెను గొంతుపిసికి చంపి బయటియందే పారవేసిపోయిరి. 17వ తేదిని యర్వాసన బయటదేరా ఆయింటిపొరుగువారు జరిగి పోలీసువారికి తెలియజేసిరి. ఈసాతకుని పట్టుటకై పోలీసువారు ప్రయత్నము చేయుచున్నార ఇంతవరకు ఆమాకీ ఏమియు తెలియలేదు.

సి మెంటు.

గిలింగువాము "చేతి" మార్కు పోర్ట్ లండు

సి మెంటు.

నరకు విరామము లేకుడ వచ్చు చుండును.

క్రొత్తగావచ్చిన లాటురోనుండి కొద్దిగానైనను హెచ్చుగా

నైనను గూడ ఎంత నరుకు కావలసిన నంతయు వెంటనే ఇయ్య

బడును.

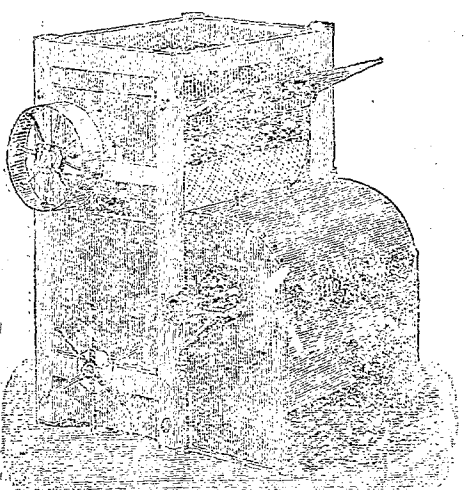
వెలును వివరములును తెలియగోరువా రిటుల వ్రాయవలెను.

బెస్టు అండు కో., లిమిటెడు.

పోస్టుబాకు 63 మదరాసు

BEST & Co., LTD, MADRAS.

Bhade & Sons Sangli (Bombay)
Manufacturers of Improved
Ground Nut Decorticator or opener.

చేరు శనగలను బయట

నూతనాభివృద్ధినొందినయంత్రము

ఈయంత్రము చేరు శనగ కాయలను పళ్లల గొట్టుటకు గాను నిర్మించబడినది. లోపల పళ్లకు పకుల గొట్టుటకు శుభ్రముగా బయటకు. బొంబాయి నుండి రావలసిన దన్ని భాగముల ప్రకృతినికడనది.

మాయంత్రమును గొట్టుట మిక్కిలి లాభకరము.

విశేషములు తెలుసుకొన గోరువాడు ఇంగ్లీషున మాట వ్రాయించును.

బై డే అండు సన్ను, సాంగ్లి - బొంబాయి.

శ్రీ కాలదర్శన అద్వము

మీకు సుతరభవిష్యత్తు మూలముల నెరుంగ కోరికగలచేని మాకు వ్రాయండి. శ్రీ కాలఫలము లరయ నిది యొక్కటియే మార్గము. ఈ అద్వము మునకయి యోగ్యతాపత్రికలు మాకు వచ్చి యున్నవి. స్త్రీలు, పురుషులు, బిడ్డలు దీనియందు నమ్మకముగల వారందరు వారి యూహలను, తత్ఫలితములను చెలిసికొనగలరు. దూర దేశముల చున్న మీ బంధువుల స్నేహితుల యోగక్షేమములు, యుద్ధసమాచారములు, వర్తకమున లాభ నష్టములు, వస్తువుల ధరలు, పరితాపలితములు, ఉద్యోగము మొదలగు ప్రశ్నలకు నూ యద్వము శ్రుతికరముగ జవాబు ఇచ్చును.

చెడ్డ చక్కని పీచు అద్వము	6	0	0
పీచు అద్వము	5	9	0
సామాన్య అద్వము	2	9	0

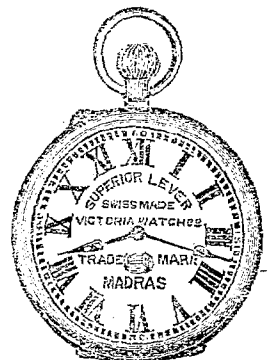
ఈ త్తరమును ఆంగ్లేయభాషలో వ్రాయవలెను.

అమాభాయి. వాగ్మీటి ఫటల్,
కరంపాడే. ఆనందపూర్ణుడుగా, కైరాట్టి,
Ashabhai Vagbhijee Patel, Karamad.
Via Anand Purna District

విజయచేసిన బారెల్ మార్కు

సుపీరియరు లీవరు గడియారము

దీనికి 7 సంవత్సరములు ఈ త్తరవాని సత్తం యున్నది.

ఈ గడియారము చాలా కాలము నడిచేటందుకు సీచులో మాకం పెరిగినాను గెట్టితరమైన సా మానలో చేయబడినది. దీని లో మాకం పెరిగేదన్న సీపాయి మార్కు చేసియుండును. ఈ సుపీరియరు లీవరు గడియారము మాకం తప్ప యితర కం పెరిగిన దొకడు. ఇది సరైన న కాలము మాపునదియైనందున

కుందరనుగల లోతట్టు అద్వము మార్కాదియు. మాకం పెరిగేరు ఎచ్చటను ప్రబలము కావుట కొరకే ఈ గడియారములో మాకం పెరిగేరు చేసి తక్కువధరకు అమ్ముచున్నాము. మునుపటి ధర 8-8-0. ఇప్పటి ధర గొలుసుతో చేసి 3-0-0. విక్టోరియా వాచ్ కంపెనీ, సొకాకు పేట, మదరాసు.

శ్రేష్ఠమయిన డోడువత్తులు

అంబుకత్తులు	ధర శేష	1-8	యా 3, 5, 5, 3, 2
జవాబీ	"		4, 3, 2-8
పునుగు	"		2, 1-8, 1
కస్తూరి	"		3, 2, 1-8
కన్నీరు	"		1, అ. 12, 8

విలియం అండు కో.,
చామరాజుపేట, బెంగళూరు సిటీ

THE HOTEL CLARENCE.

GOLD MEDALISTS.

BAKERS, manufacturing Confectioners, and well-known Caterers.

Book your orders for Xmas & New year Cakes early;

Our Decorations and Ornaments special this Year

Xmas toys and Fancy Boxes for presentation are for sale.

Estimates for Dinners, Evening Parties, and Children's Treats free on application.

FOR XMAS AND NEW YEAR

FRUITS - Apples, Coorg oranges, Spanish and Black grapes, Peaches, Pomegranates etc. of Superior quality

VEGETABLES - Fresh English Vegetables.

FLOWERS - Cut Flowers, Bouquets.

Garlands for Presentation.

Also English Vegetable and Flower Seeds Fruits, Plants, Etc.

Price List And Catalogue With Illustrations on Application.

N. RUDRAPPA & SON,
LAL BAGH ROAD, BANGALORE.

కస్తూరి తులం 11 యా. 20.0-0

గోరోజనము తులం ౧కి 2-౦-౦

అమ్మకొంజనం దీపో, 7, తంబు శెట్టిపేటి, మదరాసు.

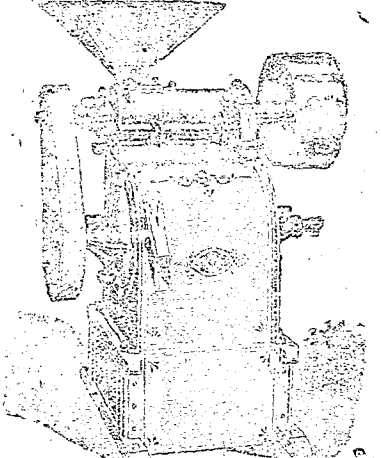
"గార్డన్" న వడ్డుదంచి బియ్యముచేయు మెషీను.

ఇంగ్లాండులో తయారుచేయబడినది.

సులభముగా తెలిసికొనవచ్చును.

ఘట్టిగా చేయబడినది.

సులభ ఖర్చుతో పనిచేయవచ్చును.

ఓక్స్ అండు కంపెనీ, ఇంజనీయరులు, 3, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

క్రొత్తచూదిరి

దక్షిణహిందూదేశమున, మధ్య పరగణాలలో అనేకవందలు పనిచేయుచున్నవి.

విశిష్టభాగములు నిల్లప్పుడు దొరుకును. కావలసిన యితరవిషయములను, ధరలను, యాక్రెడిటాటికి వ్రాసి తెలిసికొనుడు.

శ్రీవాల్మీకి రామాయణము

అంధ్రవచనము

ఈ పుస్తకమునందు మొత్తము 116 పటములున్నవి.
ఇందు అభిసంధర్మమైన పటములు చేయబడ్డవి.
కొన్ని ప్రభుత్వ మిగిలిపోయినట్లు కనుగొనబడిన ప్రాచీన
తెప్పించుకొనవలయును.
బాల, అయోధ్యాకాండములు గంపానుం కాగితములు
కాలిగోలైయున్నట్లు గలవి 3-౮-౦
అరణ్య, కష్టినందా, సుందరకాండములు గంపానుం
కాగితము కాలిగోలైయున్నట్లు గలవి ౪-౮-౦
యథాకాండము మూడు భాగములు 3౪ పటములు 3-౮-౦
తైత్తిరీయోదీపక, రాంపానుం కాగితములైన మంచి
అచ్చు మేలైన కాలిగోలైయున్న బాల, అయోధ్యా
కాండములు చేరి ౧ సంపుటము ౫-౦-౦
డిటో అరణ్య, కష్టినందా, సుందరకాండ చేరి ౧ సంపుట ౫-౮-౦
డిటో యథాకాండము మూడు భాగాలు చేరి ౧ సంపుట ౪-౮-౦
శ్రీరామకాలిందము ౦-౮-౦
(225) ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అందుకో,
అనంద ముద్రాదాలయాధికారులు మదరాసు.

గ్యాలీ మోటారు సాగశాల

మోటారుబండ్లు నడుపుటకు, వాటిని భాగచేయ
గలవగు తోటియందు నిపుటకును మోటారుబండ్లు ఎట్లు చేయ
యనో యేర్పాటుగా చేయవలయునో అని యెడి
పోయినపుడు స్వల్పముగా చేయవలయునో యాయితముల
నెల్ల అభ్యాసపూర్వకముగా ఈసాగశాలలో, యూరోపియన్
కోగల్లు నేర్పించబడును. ఇది రెండు మాసములలో నేర్పించి
గవర్నమెంటువారిపక్షమున లైసెన్సు యిప్పించి పంపబడును,
యందుకు ఖీను 40 రూపాయలు కట్టవలయును.
క్లాసు జనవరి నెల మొదటివారమున ప్రారంభింపబడును.
రాదలచినవీ - యిట్లు డిసెంబరు నెల 31తేది లోపల 10 రూపా
యలు అడ్వాన్సుగా పంపుకొని తన కోకాసానును నిలుపుకొని
గలయును. పాఠ్యగూర్చి దృఢము కోరినచో నివసించుటకు తా
వొసంగబడును. ఈ క్రింద సుదహరించువారికి ప్రాసీకోనడు.
(41) గ్యాలీ లిండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు.
Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

మదరాసు మోటారు ఇంజనీయర్లు

24 జనవరి పీటర్బర్గ్
మాంట్యూర్గ్ హోస్టు, మదరాసు.
మోటారుబండ్ల యంత్రనిర్మాణమున, నడుపునిధానము
న, బోధనాభ్యాసముల గలవలయును. ప్రత్యేక గమనిక:-
పాఠ్యగూర్చి దృఢము చేయవలయును, బోధనాధికములు
ను ఏర్పాటుచేయబడును. ప్రతి నెల ప్రథమమున క్లాసు ప్రారంభ
భవగును, కియాలైన క్లాసుకరికి క్లాసు చేయబడును. స్వల్ప
రంభయే దీక్షికోనబడును. మేనేజరుగాడికి ప్రాసీకోనవలెను.

వీరవూజు

ఇందు పురాతన భారతీయవీరుల ప్రతాపచరిత్రములు
చక్కని తెలిలో వర్ణింపబడినవి. వారి చిత్రపటములు గూడ
గలవు. ఇట్టి గొప్ప మిదిగత కాంధీయన మతియొకటి లేదు.
వల తేనరు లైదు 0-12-0 కాలిగోలైదు 1-0-0
ప్రకృష్ట దేవరాయని చిత్రపట ముచితము.
వలయువారు:- శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి,
7, తంబుశెట్టివీధి, మదరాసు

మన శత్రువులు.

ఇందు పొగదుట్టు, సిగరెట్లు, కల్లు, సారాయము,
కాఫీ, టీ, నల్లమందు, మొదలగు అన్ని దుర్భాషనములను
గూర్చి వ్రాయబడినది. బాహరకు బోధించుటకు వీలగునట్లు
82 పాఠములుగా విభజించబడినది. 0.5-0

ఆకాశ విమానములు.

వీనిని నడిపించి యాకాశ తెచ్చును తెలుగులో ప్రాచీ
యంబులేను. ఈ గ్రంథమునకు విమానముల నిర్మాణము,
అవి ఆకాశమున నెంచుచువిధము, వీనిలోని భేదములు చక్కగా
వివరింపబడినవి. విమానముల పటములు చాలకలవు. టెల 0-8-0
చాలవ ౨ రామమూర్తిగారు.
టీవల్-మిషన్ కాలేజీ, నంటూరు.

మాదన కామేశ్వర లేహ్యం

ఇది పేరుము, నిక్కాళ, పుక్కునడు, అతిమాత్రము,
చూరించి మిక్కిలియునును ధాతాపుష్టి, రక్తకృద్ధిని, యోజన
సాఖ్యము, సంకాసాపాక్షిని, నరములరేటుత్వమును కలిగించు
బ్రహ్మసాధనము, 2 డబ్బీలు చాలు. 20 పుట దబ్బీలు. 1-0-0
ఆంధ్రప్రదేశ్ సమాజ్, పాంధూరు, నంటూరు జిల్లా.

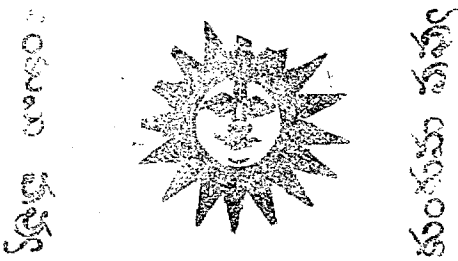
ప్రపంచచరిత్ర

మూడవ సంవిక వెలువడినది.
గ్రంథకర్త:- గ. హరిసర్వోత్తమరావు. ఎం. ఏ.
శైలిసులభము. కథలు చదివినట్లు చదువుకొన
వచ్చును. బహుప్రాచీనకాలమునుండి లోకములోని
అన్ని దేశములలో జరిగిన సంగతు లిందు వ్రాయ
బడును. చందావద్ధతి ఆరుసంచికలకు రు. ౫-0-0
అంచెకూలి లేదు. ప్రవేశముము లేదు.
నిర్దమయన సంచికలు పి. పి. గా పంపుచుము
మయవారు:- ప్రపంచచరిత్రకార్యాలయము,
(27) 145, కావీధి, మదరాసు అని వ్రాయడు

ఇహం! ఇండియామహిమ ఇహం!
ఈ పుస్తకమునందు ఇండియాదేశము యొక్క విశేష
విశేషములను అనేక శాస్త్రములలోనుండి గ్రహించి లోక
దేశమున గోరి ప్రకటించి యున్నాము. ఇండియాదేశ
ములో జన్మించిన ప్రతిభావ్యుడును అవశ్యముగా జనువ
గలయును. ఈ పుస్తకమునకు టెల 1.0-0. తిశాలాభిర్నులేదు.
వైద్యశాస్త్రి మునెంకర్ గోవింద్రి,
తింకనగ్రహ బోధశాలయము, 157 బ్రాడ్వే,
96 మాంట్యూర్గ్, మదరాసు.

సర్వరోగ కుతారము.
ఈ క్రింద కనబడిన మందును కాలదేద భేదములు
లేక అతాలవృద్ధులకు స్త్రీపురుష తిరువును నేనించిన
ఎవ్వరును నిరోధముగ నుండగలరు.
మననమందరి మూత్రము.
40 గల డబ్బీకయము రూ 1-0-0
రాజవైద్యనారాయణజీ శేషనజీ
(188) 20 పీ-బజార్ కోడు మదరాసు.

కుంకుమపువ్వు

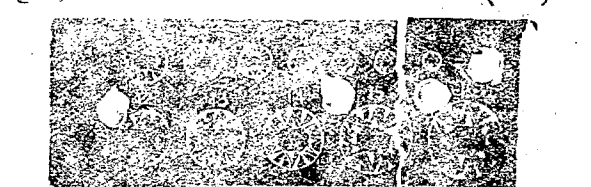
వ్యవస్థాపకులు విర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు
సూచక దోహదము. కొనువారు సూర్యము
మీసె గమనింపుడు. కెరెస్పాండ్లము మొదలగునవి
ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:-
మేన్ సారావతిని అందు కంపెనీ.
(88) 21, మాంట్యూర్గ్, బాంగళాయి.

జ్యోతిశాస్త్రమున జాతక భాగము

వలయువారు వారి జాతకముయొక్క నకలు గాని రక
యైన జననకాలము, తేదీ గాని ప్రాచీన పంపించవలెను. అట్లు
పంపినయెడల జాతకము పుట్టిడి లగాయతు యిప్పటివరకు
జరిగిన యావత్తు ఫలములు అనగా జాతకునియొక్క యోజన,
ధనము, భూమి, కళత్రము, సంతానము, ఉద్యోగము వగైరా
లు వీటిలో ప్రత్యేకము ప్రాచీన 1 రూ॥కు వి. పి. గా పంప
బడును. ఇవి సరిగా గుఱుచిచ్చిన యెడల ముందు జరుగబోవు
సంగతులు యావత్తుగల పూరాజాతకము శాస్త్ర సమ్మత
ముగా ప్రాచీన 4 రూ॥కు వి. పి. గా పంపబడును. వి. పి.
భిచ్చుట క్రింద 2 అణాలు అదనముగా నగును. జననకాలము
గాని అడ్రెస్సుగాని సరిగాను వివరముగాను లేనియెడల
జాతకములు వ్రాయబడవు. ఇట్లు విధేయుడు
ఆకెళ్ల వెంకటశాస్త్రి,
గోపాలపురము, కొత్తపేట పోస్టు, గోదావరి జిల్లా.

ఉమ్మడి - రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ.

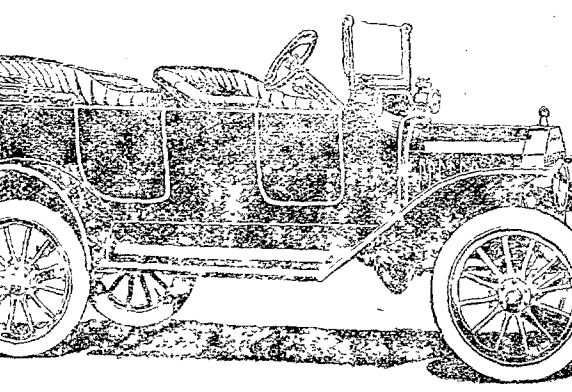
మరపు వర్తకులు, మదరాసు ఈస్టు
తంజి విలాసము:- "ఉమ్మడియార్"
ఇందుక్రింద కనుపరచినట్టి ఇతిరక్షువట్టిల్లు
బర్మానైజులకు తిగుమైనటుల ఇమిటేషన్ కేంపు.
లున్ను వైక్రాంతములు వగైరా కమలములున్ను
తేడకానులు అణాకానులున్ను బంగారపు నగలు
ము పైరావుగల నగలున్ను, ఎట్లు రుమాన్లును
కావలసినవారు మా కాటలాగులను తెప్పించుకొని
ధరలను తెలుసుకొని మాకు అర్ధపు సంపుటరసి
ప్రాసించుచున్నాము. (88)

ఫోర్టు టూరింగు మోటారు బండి

5 గురు కూర్చుండుటకు వీలైనది.

పైకప్పు ముడుసేసరు ముందుండు ఎలక్ట్రిక్ లుడిపములు, బిగులు, స్పిడ్ మీటరు, పనిముట్లు సహా వెల రు. 2600 లు.
ఈ బండిని చుట్టముగా కొనవలెను. ఏలన
నిక విధి అందగిది గూడ నుపయోగించును. ప్రత
పురుగు సానుగులతో క్రాకిములగు పరిచాండ
వలన నీబండ్లు చేయింపబడినవి.
ఈ బండ్లు చాలతేలిక చాలచుక్క కలవి
గాన వీనికి సువామిత్వము చాలతక్కువ
ఉద్యమ అన్ని కేటేచేసి ఈబండ్లు తుడయో
గించి ఆటకొనవలయును. చాల తేలి
త్ర కదిగవ నిలకపోయి.
ప్రపంచమున జరిగిన గొప్ప మోటారు

మానిలాసము:- ఓక్సు అందు కంపెనీ, మదరాసు.